

Sammanställning av synpunkter efter faktagranskning av Riksrevisionens rapport

Denna promemoria inleds med övergripande iakttagelser och återkoppling av särskild vikt. Därefter lämnas detaljerade synpunkter på innehållet i utkastet till den rapport som Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen tagit del av.

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen välkomnar möjligheter till stärkt kontroll

Vi ser mycket allvarligt på de uppgifter som framkommit i Riksrevisionens granskning, men noterar att den i delar har kunnat genomföras baserat på information som Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen inte har tillgång till.

Vi välkomnar särskilt de förslag som stärker kontrollen av projekten. Givetvis ska projektmedel användas till avsett ändamål och inget annat. Många av de förslag på skärpt kontroll som Riksrevisionen föreslår kräver dock ändringar av gällande lagar och förordningar. På samma sätt som vi välkomnar ett gemensamt demokrativillkor för samtliga offentliga bidragsgivare till civilsamhället så välkomnar vi gemensamma krav på offentliga stödgivare vad gäller kontroll av firmateknare och anställda i projekten.

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen välkomnar Riksrevisionens övriga förslag till förbättringar

Vi är särskilt positiva till delar av de rekommendationer som är kopplade till beslutsunderlagen till Arvsfondsdelegationen. Vi kommer därför se över hur beslutsunderlagen till delegationen kan bli mer utförliga.

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen anser att vissa förslag är alltför långtgående med tanke på granskningens avgränsning och bristfälligt underbyggda antaganden

Riksrevisionen bedömer att systemet med en fristående arvsfond bör avvecklas. I väntan på ett nytt system behöver det befintliga förbättras.

Vi konstaterar att granskningen endast omfattar en del av systemet Allmänna arvsfonden, bidragsgivningen, och endast en av två stödformer. Lokal- och anläggningsstödet omfattas inte av granskningen. Under perioden 2020–2022 utgjorde nya projektstöd 55 procent av totala antalet nya projekt som finansierades

ur Allmänna arvsfonden. Under 2023 hade projektstödet andel minskat till 50 procent. Resterande andel nya projekt utgjordes av lokal- och anläggningsprojekt. Granskningen omfattar således endast hälften av de projekt Arvsfonden finansierar och dessutom den stödform som andelsmässigt minskar.

Det är viktigt att framhålla att Riksrevisionen har valt att inte analysera beredning av projektstödsansökningar, det vill säga den dialog som sker mellan Kammarkollegiet och den sökande organisationen. Det är i denna beredning som ansökan testas mot gällande kriterier och krav. Beredningen sker utifrån en tydlig och enhetlig arbetsprocess och styrdokument, vilket Riksrevisionen också skriver i rapporten. Riksrevisionen ger trots detta på flera ställen intryck av att dialogen med sökande organisationer är en ”förhandling”. Detta är helt felaktigt.

Riksrevisionen anser också att arbetssättet är kostnadsdrivande. Utvecklingen av den genomsnittliga projektbudgeten stödjer inte detta antagande. Under perioden 2018 – 2023 har den genomsnittliga budgeten för nya bifall och fortsättningsprojekt (godkännanden) totalt ökat med 16 procent (från 1 623 635 kr till 1 890 673 kr). Samtidigt har inflationen enligt SCB uppgått till 23 procent. Den genomsnittliga projektbudgeten har under den senaste femårsperioden således ökat mindre än inflationen samma period. Kammarkollegiet tar dock Riksrevisionens antaganden på allvar och avser att genomlysna sitt arbetssätt i detta avseende.

Vi ser även att det saknas empiri som underbygger slutsatserna i flera delar av granskningen. Att utifrån en granskning, som endast omfattar delar av systemet Allmänna arvsfonden och som begränsats till en av två lika stora stödformer, dra slutsatsen att hela verksamheten ska avvecklas är inte tillräckligt väl underbyggt.

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen anser att samma krav på kontroll bör gälla för de myndigheter som ger bidrag till civilsamhället

I Riksrevisionens granskningsrapport *Tillit och kontroll* (RiR:2023:7), som omfattade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Jämställdhetsmyndigheten, Socialstyrelsen och Myndigheten för stöd till trossamfund, lämnades ett antal rekommendationer till granskade myndigheter. Vi bedömer att Arvsfondsdelegationens stödgivning mycket väl svarar upp mot de rekommendationer som lämnades i den granskningsrapporten. Det gäller bland annat utökad och stärkt kontroll, fler riskbaserade verksamhetsbesök samt tillhandahållande av grundläggande utbildning om vilka krav som ställs på bidragsmottagande organisationer. Kammarkollegiet har de senaste åren ökat de resurser som arbetar med kontroll av projektmedlens användning och har i dag fyra heltidsanställda controllers och två heltidsanställda jurister. Vi anser också att vi är de myndigheter som ställer störst krav på stödmottagande organisationer. Även Riksrevisionen konstaterar att Kammarkollegiet har förstärkt sin kontroll under de senaste åren och att utvecklingen har gått snabbt. Sammantalet visar också

Riksrevisionens granskning att Kammarkollegiets urvalskontroll har en god struktur och ett träffsäkert urval.

Givet slutsatserna och rekommendationerna i rapporten förefaller det som granskningen av Allmänna arvsfonden har gjorts utifrån en annan måttstock än andra bidragsgivande offentliga aktörer – en sådan utgångspunkt behöver i sådant fall förtydligas och motiveras.

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen anser att Riksrevisionens bild av civilsamhällets behov inte är underbyggd

Riksrevisionen skriver att ”*Systemet med Allmänna arvsfonden ska vara effektivt och anpassat utifrån samtidens förutsättningar. Det innebär bland annat att det på sikt behöver råda en balans mellan intäkter och utgifter.*” Riksrevisionen menar vidare att det inte är möjligt att öka antalet ansökningar och därmed projekt. Vi menar att denna slutsats grundas på felaktiga antaganden. Riksdagen har alltid anpassat Allmänna arvsfonden till samtidens förutsättningar. Det var precis det som riksdagen gjorde när man 1969 lade till målgruppen personer med funktionsnedsättning och när man 2021 lade till målgruppen äldre personer. Riksdagen såg att det fanns ekonomiskt utrymme och att det fanns aktuella behov i samhället, utöver de som tidigare omfattades av arvsfondslagen. Riksrevisionens rapport omfattar perioden 2020 – 2022, vilket innebär att granskningen inte fångar upp effekterna av den nya lagens positiva påverkan på ansökningstrycket. Riksrevisionen underskattar samtidigt kraftigt pandemins negativa effekt på ansökningstrycket och civilsamhällets nuvarande utmaningar. Den nya arvsfondslagen trädde i kraft mitt under den pågående pandemin. Efter ett beslut av riksdagen klassificeras covid-19 inte längre som samhällsfarlig från och med den 1 april 2022. Civilsamhället drabbades svårt av pandemin och utvecklingsprojekt var inte det som då låg högst upp på agendan (se MUCF:s rapport ”Ännu ett år av utmaningar, uppföljning av ideella föreningars villkor 2021, som gavs ut i maj 2022), För civilsamhället handlade det mer om att komma i gång igen med den ordinarie verksamheten. Vår samlade erfarenhet, som vi delar med MUCF, är att informationsinsatser ger fler ansökningar. Kammarkollegiets bedömning är att det går att öka antalet ansökningar betydligt med informationsinsatser.

Nu har pandemins negativa effekter på civilsamhället avtagit och antalet projektstödsansökningar ökade det sista kvartalet 2023 med 49 procent jämfört med samma period 2022. Med den nya målgruppen äldre personer är bedömningen att den ökningen av projektstödsansökningar kommer att fortsätta. Vad gäller stödformen lokal- och anläggningsstöd utgår Riksrevisionen felaktigt från att den nya arvsfondslagen innebar generösare regler (att det tidigare var så att byggnaden måste vara unik i Sverige). ”*Vi kan dock konstatera att även villkoren för detta bidrag också gjordes betydligt mer generöst i den nya arvsfondslagen från 2021. Därmed torde det inte gå att öka denna utgift särskilt mycket mer heller.*” (sid 71)

Regeln ändrades för mer än tio år sedan. Däremot har Arvsfondsdelegationen anpassat reglerna utifrån samtidens förutsättningar genom att under 2023 bland annat justera det maximala stödbeloppet med inflationen, något som inte gjorts på många år. Även för denna stödform ser vi nu hur antalet ansökningar ökar. Det sista kvartalet 2023 ökade antalet ansökningar med 39 procent jämfört med samma period 2022.

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen anser inte att grundintentionen med fonden riskerar att ”urholkas”

Riksrevisionen menar att fondens grundintentioner riskerar att urholkas i och med riksdagens beslut att utöka fondens målgrupper med äldre personer. Riksrevisionen menar att risken för att fonden blir irrelevant och förlorar sin legitimitet ökar i takt med att grundintentionen urholkas. Varken utvecklingen av antalet dödsbon med Allmänna arvsfonden som legal arvinge, den internationella jämförelsen som Riksrevisionen själva redovisar eller remitteringen som föregick förslaget till nuvarande arvsfonds lag ger stöd för Riksrevisionens antagande att breddningen av äldre som målgrupp skulle göra fonden irrelevant eller att den skulle förlora sin legitimitet. Det är sannolikt tvärtom. Det är förvånande att Riksrevisionen i sin bedömning anser att en bok skriven av två jurister väger tyngre än den gedigna remittering som föregick riksdagens beslut att utöka Allmänna arvsfondens målgrupper med äldre personer. I regeringens proposition (2020/21:139.) Ett modernare regelverk för Allmänna arvsfonden (sid 28) redovisar regeringen att ”Pensionärernas riksorganisation (PRO) med flera tillstyrker förslaget, som man tror kommer att öka intresset för att låta arv tillfalla Allmänna arvsfonden.” Enligt propositionen tillstyrker samtliga remissinstanser förslaget eller har inga synpunkter. Riksdagens beslut att lägga till äldre personer som målgrupp är en välmotiverad anpassning till samtidens förutsättningar. På samma sätt som när riksdagen 1969 lade till målgruppen personer med funktionsnedsättning.

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen anser att rapporten inte bör innehålla tendentiösa ordval och svepande formuleringar

Vi har förståelse för att språket i den slutliga granskningsrapporten kan komma att ändras. Vi är trots det förvånade över att Riksrevisionen återkommande beskriver delar av verksamheten med värdeladdade ordval som ger en negativ bild av verksamheten. Det gäller uttryck som ”drömbudget”, ”tänja på villkoren” och ”förhandling”. Även uttryck som ”det tycks finnas en risk” och ”det verkar dock finnas en föreställning” spelar bärande roller i argumentationen.

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen anser att Riksrevisionen bör se över slutsatser och rekommendationer i utkastet till rapport

Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen ser inte hur slutsatserna i granskningsrapporten utgår från de lagar och förordningar som styr Allmänna arvsfonden så som det beskrivs i 1.3 Bedömningsgrunder. Om en slutsats inte grundar sig i lag eller förordning som kan hänvisas till, bör det tydligt anges. Vår tolkning är att Riksrevisionen inte i någon del av sin granskning funnit att vi brustit i att följa lagstiftning, förordning eller andra föreskrifter som reglerar verksamheten.

Utifrån det som framkommer i rapporten förefaller Riksrevisionen i sin granskning endast ha utgått från nuvarande lagstiftning (från 2021) och Arvsfondsdelegationens senast reviderade villkor och riktlinjer som tagits fram 2023 (Generella villor 6.0 och Jävsriktlinjer). Det bör här påpekas att många av de projekt som ingått i Riksrevisionens granskning har beviljats utifrån tidigare gällande lagstiftning (lag och förordning 1994) och villkor (4.1 och 5.0 A) varför de slutsatser som Riksrevisionen för fram har baserats på felaktiga rättsliga grunder och villkor.

Vår uppfattning är att bristerna i rapporten är av så omfattande och allvarlig karaktär att när de åtgärdats bör Riksrevisionen ompröva sina slutsatser och lämna rekommendationer som motsvarar revisionens faktiska iakttagelser. Rekommendationerna bör motsvara de avgränsningar som gjorts i granskningen. Detta skulle öka förutsättningen för att de väl underbyggda och viktiga rekommendationer som finns i rapporten blir tydligare.

Kammarkollegiets och Arvsfondsdelegationens synpunkter från
faktaundersökning

Sammanfattning

Kommentar: Med beaktande av kommentarerna under respektive kapitel kommer sammanfattningen att behöva justeras och oavsett så behöver orsakssambanden tydliggöras.

Kapitel 1 Inledning

1.1 sid 7

Text: Riksrevisionen har granskat Allmänna arvsfonden eftersom det tycks finnas en risk för att arven som tillfaller fonden inte kommer till nytta på tänkt sätt och att förtroendet för fonden därför minskar.

Kommentar: Rapporten avser en granskning av ”delar av handläggningen för en av arvsfondens stödformer – Projektstöd”. Allmänna arvsfonden består utöver projektstöd bland annat av dödsboavveckling, kapitalförvaltning av fonden, utvärderingsverksamhet och en omfångsmässigt lika stor stödform till civilsamhället – lokalstöd – som inte granskats. Det bör tydligt framgå i rapporten att det är en avgränsad del av systemet Allmänna arvsfonden, bidragsgivningen, och i den endast delar av handläggningen för en av två lika stora stödformer som granskningen avser.

Text: Det verkar dock finnas en föreställning om att tveksamma projekt tilldelas stora bidrag, vilket kan vara en faktor som urholkar allmänhetens förtroende för Allmänna arvsfonden.

Kommentar: Allmänhetens förtroende för Allmänna arvsfonden är av största vikt för Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen. Precis som Riksrevisionen konstaterar senare i rapporten (sid 22) så visar inte mätningar att allmänhetens förtroende för Allmänna arvsfonden minskar. I den senaste mätningen (dec 2022) så minskade andelen positiva till förmån för neutrala (Regeringens skrivelse, 6.1.7 Förtroende- och kännedomsmätning) medan andelen negativa legat mellan 6–10 procent de senaste fem årens mätningar (8 procent 2022, se samtliga resultat i Allmänna arvsfondens verksamhetsberättelser).

Trots det anser Riksrevisionen att det ”tycks finnas en risk” och att det ”verkar dock finnas en föreställning” som gör att förtroendet påverkas negativt. I fotnot 3 hänvisas till ”artiklar” vilket kan ge intrycket av att det är redaktionellt innehåll – förtydliga gärna att det handlar om krönikor och ledartexter vilka skiljer sig från artiklar i det att skribenterna uttrycker personliga och politiska åsikter.

I de årliga mediemätningar Kammarkollegiets beställer av mediabevakningstjänster ser vi att den stora majoriteten av det som publiceras om Allmänna arvsfonden är positivt eller neutralt (drygt 96 procent 2022, [Regeringens skrivelse, 6.1.6 Allmänna arvsfonden i medierna](#)) medan det innehåll som är negativt primärt är krönikor och ledartexter.

Text: Fondens intäkter har under många år ökat fortare än vad man kunnat fördela ut bidrag. Därför har det varit låg konkurrens om bidragen ur fonden, vilket medför en risk att man beviljar projekt med sämre kvalitet och lägre kostnadseffektivitet.

Kommentar: 75 procent av de som ansöker om projektstöd får avslag på grund av att de inte lever upp till villkoren och kriterierna. Vi ställer höga krav på föreningarna för att bevilja stöd och jobbar aktivt för att möjliggöra att fler kan beviljas stöd utan att tumma på kvaliteten i projekten.

Text: Under senare år har också den ekonomiska brottsligheten mot välfärdssystemen ökat och Riksrevisionen har i tidigare granskningar konstaterat att kontrollen av statens bidrag till civilsamhället bygger på tillit och är för svag. Allmänna arvsfonden är en av många aktörer som ger bidrag till civilsamhällets organisationer.

Behov av förtydligande: Förtydliga att Allmänna arvsfonden, och andra offentliga aktörer som fördelar medel till civilsamhället i dagsläget inte har det lagmässiga utrymmet att utföra de kontroller som efterfrågas.

1.2.1 sid 8

Text: Det finns delar i Kammarkollegiets kontrollverksamhet som vi inte har granskat. I kapitel 4 och 5 framgår vilka kontrollmoment vi har granskat och inte.

Kommentar: Förtydliga att ”Det finns delar i Kammarkollegiets kontrollverksamhet och delar av beredningen av granskade projektstöd som vi inte har granskat” (se 1.4.1 Metod för delfråga 1).

Granskningen omfattar endast en av Allmänna arvsfondens två stödformer. Lokal- och anläggningsstödet omfattas inte. Under 2023 finansierade Arvsfonden 77 nya lokalstöd och 77 nya projektstöd. Granskningen omfattar således endast hälften av de projekt arvsfonden finansierar. Inte heller Arvsfondens utvärderingsverksamhet omfattas.

1.3.1, sid 9

Text: Allmänna arvsfonden är en självständig fond, skild från statens budget. Verksamheten hanteras på riksdagens uppdrag av regeringen och myndigheterna

Arvsfondsdelegationen och Kammarkollegiet. Verksamheten regleras genom lagen (2021:401) om Allmänna arvsfonden (arvsfondslagen) och förordningen (2021:403) om Allmänna arvsfonden (arvsfondsförordningen). Allmänna arvsfonden behöver förtjäna allmänhetens förtroende och reflektera respekt för avlidna och anhöriga.

Kommentar: Riksrevisionen anger den nya lagen och förordning (från 2021), men har granskat projekt vilka beviljats bidrag under den tidigare lagen. Som framgår av kommentarer nedan förefaller det oklart om Riksrevisionen har beaktat detta. Texten behöver tydliggöra vilken lag som varit tillämplig för handläggningen av de projekt som har granskats.

1.3.3, sid 10

Text: För det andra ska myndigheten kontrollera att utbetalade bidrag används i projekten på det sätt som beskrivits i beviljad ansökan. Det innebär att en viss kontroll av alla pågående projekt behöver genomföras, men man behöver också genomföra en väldimensionerad, riskbaserad urvalskontroll av utbetalade medel.

Kommentar: I rapporten har delarna som avser verksamhetsbesök (så kallade Projektbesök) utelämnats. Dessa genomförs för att säkerställa att verksamhet i linje med beviljad ansökan bedrivs. Under 2022 genomförde handläggarna totalt 90 projektbesök varav 59 på plats. Denna kontroll bör beskrivas.

1.4.1 sid 11

Text: Eftersom Kammarkollegiets ärendeakter varit i pappersform har vi behövt begränsa urvalet av dokument. Begränsningen rör främst Kammarkollegiets dokumentation av sin kommunikation med de sökande efter att ansökan inkommit fram till att beslutsunderlagen utformats.

Kommentar: Riksrevisionen valde att inte att begära ut samtliga beredningsunderlag, bland annat det underlag där det framkommer att det inte handlar om "förhandling", som det senare benämns i rapporten (3.3 Kammarkollegiets handläggning av projektansökningar), utan beredning av ansökan och att i dialog med föreningen säkerställa att budgeten är realistisk i förhållande till vad som ska uppnås. Det torde vara svårt att bilda sig en rättvis bild av beredning och beslut när en stor andel underlag inte ingått i granskningen.

1.4.2 sid 11–12

Text: Vi har samlat in uppgifter om organisationer, firmatecknare och anställda i arvsfondsprojekt som pågick under mars 2023 och genomfört slagningar i register hos Skatteverket, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen.

Kommentar: Förtydliga att Allmänna arvsfonden inte har möjlighet att göra den här typen av utökad kontroll inom rådande lagutrymme (gäller även andra offentliga aktörer som fördelar medel till civilsamhället).

Text: För urvalskontrollen har vi granskat Kammarkollegiets kontroll i 23 av totalt cirka 60 projekt som genomförts under 2020–2022.

Kommentar: Det är fel. Kammarkollegiet genomförde totalt 118 kontroller avseende projektstöd under perioden 2020–2022. Det innebär att Riksrevisionen har granskat endast 19 procent av det totala antalet. Här bör redogöras för urvalskriterier för de 23 projekten då 60 procent avsåg sådana projekt där Kammarkollegiet begärt rättelse, cirka 22 procent i kategorin avbryta/överlämna. Enbart ett projekt i urvalet hade ingen anmärkning. Det är inte ett representativt urval, se figur 4 på sidan 53. Det är viktigt att urvalskriterierna redogörs för då Riksrevisionen drar generella slutsatser utifrån sin granskning av dessa.

Kapitel 2 Allmänna arvsfonden och dess bidragsgivning

2.1.2, sid 14

Text: Kapitalavdelningen förvaltar Allmänna arvsfonden som en särskild fond och sköter utbetalningar av beviljade bidrag.

Kommentar: Kammarkollegiet använder inte namnet Kapitalavdelningen, korrekt namn är Avdelningen för Kapitalförvaltning.

2.1.2, sid 15, text under bild

Källa: Riksrevisionens bearbetning av Kammarkollegiets organisationsskiss. Kammarkollegiets ansvar för Allmänna arvsfonden är markerat i orange.

Kommentar: Försäkringsavdelningen saknas i organisationsskissen.

2.2.1, sid 16 i punktlistan

Text: Organisationen ska ha en demokratisk struktur och demokratiska värderingar.

Text (fotnot 9): Detta villkor är varken reglerat i arvsfondslagen eller arvsfondsförordningen, utan är inskrivet i de Generella villkor för stöd ur Allmänna arvsfonden som Arvsfondsdelegationen beslutar om.

Kommentar: Hänvisningen görs till fel version av de generella villkoren. Under 2021 och 2023 beslutade Arvsfondsdelegationen om nya generella villkor, där skrivningen och innebörden förändrades. Alla aktuella versioner av villkoren finns att tillgå här <https://www.arvsfonden.se/ansokan/generella-villkor>.

2.2.1, sid 17

Text: De tre första villkoren är föremål för noggrann bedömning av Kammarkollegiet, medan de fyra sista är mer av bocka-av-karaktär. Cirka 25 procent av alla inkomna ansökningar bedöms uppfylla de första tre villkoren i sådan grad att de beviljas. Alla projekt som uppfyller villkoren beviljas bidrag.

Kommentar: Felaktig beskrivning. De första fem villkoren bedöms av handläggare utifrån det underlag som den sökande organisationen inlämnat samt efter en dialog med den sökande organisationen. Samtliga villkor bedöms och måste uppfyllas. Sökande organisationer kan även få avslag på grund av att det inte finns motiv för ett utvecklingsprojekt, som det beskrivs i ansökan. Det kan i sin tur bero på en alltför

stor budget. Det kan även bli ett avslag bland annat på grund av att ansökan inte är tillräckligt genomarbetad, att osäkerheten om projektets genomförande är för stor eller att det är ett enstaka arrangemang (se bilaga A14, skickat till Riksrevisionen under granskningsprocessen.)

2.2.2, sid 17

Text: Ungdomar är den målgrupp som berörs av flest bidrag.

Kommentar: Observera att i ungdomsprojekt ingår ungdomar både utan och med olika typer av funktionsnedsättningar. Det är också vanligt att en del barn ingår i ungdomsprojekt (men om ungdomarna är i majoritet så klassas det som ett ungdomsprojekt).

Kapitel 3 Från ansökan till beviljat projektbidrag

3, sid 20

Text: Våra granskning iakttagelser visar att det finns en låg kostnadsmedvetenhet bland en stor andel av de sökande organisationerna som flyttas med till handläggningen på Kammarkollegiet och beslutsfattarna i Arvsfondsdelegationen.

Kommentar: Under perioden 2018–2023 har den genomsnittliga budgeten för nya bifall och fortsättningsprojekt (godkännanden) totalt ökat med 16 procent (från 1 623 635 kr till 1 890 673 kr). Samtidigt har inflationen enligt SCB varit 23 procent.

Endast var fjärde projektstödsansökan får bifall. Jämfört med åren 2020 - 2022 har bifallsfrekvensen dessutom gått ner från 24 - 26 procent till 23 procent under 2023. Ansökningstrycket för projektstöd är således fyra gånger högre än vad som fördelas. Arvsfondsdelegationens strategi har varit att vidmakthålla kvaliteten på projekten och inte sänka kvaliteten för att få ut mer pengar till fler projekt.

Text: En stor andel organisationer ansöker om projektbidrag för en "drömbudget".

Kommentar: Riksrevisionen har begränsat sin granskning till att inte innefatta kommunikation mellan tidpunkten för ansökan och tidpunkten för beslut. Därmed omfattar granskningen inte de underlag och kompletteringar i vilka den sökta budgeten och bemanningen motiveras. Under beredningen av ärendena ställer både handläggare och controllers frågor om den sökta bemanningen och övriga budgetposter och projekten får motivera den sökta budgeten. Riksrevisionen har inte tagit del av dessa viktiga underlag som leder fram till förslag om beslut.

Riksrevisionen har i sin granskning inte heller tagit del av beslut om avslag. Drygt 75 procent av alla projektstödsansökningar får avslag. En alltför tilltagen budget i förhållande till projektets innehåll och upplägg kan leda till förslag om avslag med hänvisning till orealistisk budget och en bedömning om att en så hög budget kan försvåra för projektet att få verksamheten att leva vidare efter Arvsfondens finansiering (se bilaga A13, A14, A15, skickat till Riksrevisionen under granskningsprocessen).

Felaktigt ordval att prata om "drömbudget", risken är att detta kan missuppfattas eller tolkas som hånfullt. Termen återkommer på flera ställen i rapporten och bör tas bort vid samtliga förekomster och ersätta med "väl tilltagen". Vidare bör Riksrevisionen notera att även om en organisation söker en tilltagen budget så behöver man exempelvis motivera kostnader samt inkomma med kompletteringar och offerter. Detta framgår av den dialog mellan sökande, handläggare och controller som leder fram till beslut. Dessa underlag har Riksrevisionen i sin granskning valt

att bortse från. En alltför tilltagen eller orealistisk budget kan även leda till avslag. Se underlag överskickat till Riksrevisionen 2/2 2023.

sid 20

Text: Kammarkollegiets handläggning av ansökningarna innebär att den sökande kan få förhandla om projektbudgeten. Tillsammans innebär detta bristande hushållning med pengarna från Allmänna arvsfonden samt för olika behandling av sökande.

Kommentar: Kammarkollegiets beredningsprocess innebär inte en ”förhandling”. Kammarkollegiet är en myndighet som utför administrativa och handläggande uppgifter för Arvsfondsdelegationen. Samtliga budgetar granskas av både handläggare och controller, vidare tar enhetscheferna del av budgetarna vid föredragningsstillfället (se bilaga A9, A10, A11 och A12, skickat till Riksrevisionen under granskningsprocessen). Riksrevisionen har haft möjlighet att ta del av beredningsprocessen från ansökan till beslut i de granskade ärendena men har valt att bortse från avgörande kompletteringar och underlag som leder fram till besluten. En viktig del i den dialog som Kammarkollegiet för med sökande organisationer handlar om att projekten ska kunna svara upp mot de lagstadgade kraven på delaktighet från fondens målgrupper och förutsättningar för projektens överlevnad.

sid 20

Text: De flesta projekten kommer relativt få deltagare ur målgruppen till godo, vilket innebär låg effektivitet i användningen av Allmänna arvsfondens pengar.

Kommentar: För att få reda på antal faktiska deltagare i arvsfondsprojekten behöver man ta del av projektens års- och slutrapporter. Dessa har inte ingått i Riksrevisionens granskning. Antal aktiva deltagare i ett projekt kan både bli fler och färre än vad som uppges i ansökan, oftast överstiger antalet faktiska deltagare det som angavs i ansökan.

I de projektstöd som ingick i uppföljningen som kanslistödet gjorde i slutet av 2022 var det 68 411 aktiva deltagare i de 89 slutredovisade projekten. Det innebär 769 personer per projekt. (Se [Arvsfondsdelegationens verksamhetsberättelse för 2022, sid 63–64](#)). Dessa siffror rör endast de som deltog aktivt i utvecklingsprojektet. Eftersom mer än hälften av projekten lever vidare kommer betydligt fler att ha nytta av de slutredovisade projekten.

Aktiva deltagare finns definierat på [s. 63 första stycket i VB 2022](#): Med aktiva deltagare menas personer ur Arvsfondens målgrupper som har inflytande över projektets planering och genomförande och som återkommande/över en längre tid medverkat i projektets aktiviteter. Definitionen av aktiva deltagare är snäv (vad

gäller inflytande och varaktighet) och fångar förmodligen inte in alla som deltagit i projektets aktiviteter.

Ett utvecklingsarbete som pågår i ett projekt kan också vara fokuserat kring en ganska liten grupp för att testa och pröva. Därtill är vissa grupper inom arvsfondens målgrupper relativt få till antalet, men har stora utmaningar och behov, det kan till exempel handla om sociala utmaningar eller sällsynta diagnoser. Lika viktigt är hur många ur målgruppen som får ta del av de metoder, förändringar och förbättringar projektens utvecklingsarbete leder till. Arvsfondsprojektens metoder och arbetssätt sprids till bland annat offentlig sektor och andra aktörer och antal personer som tar del av projekten kan därför vara betydligt högre än antal deltagare i projekten. Se även 3.2.2.

Text: Många organisationer har under flera år kontinuerligt fått olika projektbidrag från Allmänna arvsfonden och några organisationer driver flera projekt parallellt. Det är tveksamt om det är förenligt med arvsfondslagens villkor om att Arvsfonden inte ska bekosta löpande verksamhet.

Kommentar: Större föreningar kan ha både en löpande verksamhet och flera parallella projekt utan att projektfinansieringen går till ordinarie verksamhet.

Under beredningen av ansökan görs en bedömning av stödsökande organisations kapacitet och en bedömning av hur projektet skiljer sig från ordinarie verksamhet. Bedömningen av vad som är organisationens ordinarie verksamhet görs bland annat utifrån en granskning av stadgar, verksamhetsberättelse, styrelseprotokoll, sökande förenings hemsida och sociala media samt genom referenstagning hos samarbetspartners, kommun eller annan för det aktuella projektet relevant aktör/expertis. Det finns inget direkt samband mellan att finansiera flera olika utvecklingsprojekt i en organisation och att finansiera den organisationens löpande verksamhet.

3.2, sid 21

Text: Vår studie av beviljade ansökningar visade att många organisationer ansökte om en "drömbudget", det vill säga en hög bemanning och stora kostnader som inte motiverades tillräckligt väl i förhållande till vad som ska genomföras inom projektet.

Kommentar: Felaktigt ordval att prata om "drömbudget", risken är att detta kan missuppfattas eller tolkas som hånfullt. Vidare bör Riksrevisionen notera att även om en organisation söker en väl tilltagen budget så behöver organisationen motivera kostnader, inkomma med kompletteringar och offerter. Detta framgår av den dialog sker mellan sökande, handläggare och controller och som leder fram till beslut. Dessa underlag har Riksrevisionen i sin granskning valt att bortse från. En alltför tilltagen eller orealistisk budget kan även leda till avslag. Se underlag överskickat 2/2 2023.

3.2.1, sid 21 och 22

Text: Vidare visar granskningen att det också finns en risk för "blankettprojekt", där organisationer utformar projektansökningar efter fondens bidragsvillkor, i stället för att söka medel för genuina idéer och behov

Text: Det är tydligt att arvsfondslagets villkor om att projekten ska vara utvecklande påverkar.

Kommentar: Det förefaller rimligt att Arvsfondens villkor, inklusive lagkravet på att projekten ska vara utvecklande påverkar utformning av projekten. Arvsfondens ansökningsmall är utformad för att få in en så god och fullständig projektbeskrivning som möjligt med information om projektets syfte, mål, målgrupp, metod, aktiviteter och så vidare. Mot bakgrund av ovanstående är det svårt att ansöka om det Riksrevisionen kallar "blankettprojekt".

3.2.1, sid 23

Text: "Workshops" är något som ska genomföras i en lejonpart av alla ansökningar, men vars innehåll eller mål inte beskrivs i någon enda ansökning i vårt urval.

Kommentar: Workshop är en känd metod för att skapa delaktighet: alla som deltar i en workshop får möjlighet att delta utifrån egna erfarenheter, kunskaper och perspektiv. Det är inte så förvånande att denna metod används inom civilsamhället. Att mål eller innehåll inte alltid förtydligas i ansökningar kan bero på att projekten inte kan vara planerade i detalj. För att Arvsfondens målgrupper ska få en reell möjlighet till inflytande i projekten behöver detaljplaneringen ske under projekttiden. Frågor om projektens budget görs inom ramen för beredningen av ansökan, vilken Riksrevisionen i sin granskning valt att bortse från.

Text: På grund av att målgruppens deltagande ska beaktas vid beslut sitter ofta deltagarna ur projekt målgruppen, liksom samarbetsorganisationer, med i dessa båda grupper.

Kommentar: Många organisationer styrs och drivs av målgruppen själv. Målgruppen är alltså inte bara med i styr- eller referensgrupp.

3.2.2, sid 23:

Text: Sammantaget innebär detta att bidragen kommer relativt få projektdeltagare ur från Allmänna arvsfondens målgrupper till godo.

Kommentar: Se tidigare kommentar om antal deltagare ovan. Vissa projekt riktar in sig på målgrupper med stora/svåra behov, då blir det färre deltagare. Vissa projekt

riktar sig till skolor i hela landet och därav kan det bli fler deltagare. Dessutom sprids en stor del av projektens metoder och arbetssätt till andra ideella och offentliga aktörer och kommer därför många fler än bara projektdeltagarna till gagn. Vi vill att ni tydliggör att det här är Riksrevisionens (subjektiva) bedömning.

3.2.1, sid 24

Text: I genomsnitt ansökte organisationerna om projektbudgetar på 6,6 miljoner kronor, varav 4,2 miljoner kronor (64 procent) avsåg lönekostnader för 2,6 heltidstjänster under tre år. Många sökte också betydligt högre belopp; i drygt 15 procent av ansökningarna sökte organisationen om mer än 10 miljoner kronor för tre år, se tabell 3.

Kommentar: Enligt Kammarkollegiets beräkning uppgick antalet heltidstjänster i genomsnitt till 2,2 för projekt beviljade 2023. I not 31 anges 56 projekt, på andra ställen i rapporten (tex. under rubrik 3.2.1) anges 59 projekt.

Ange att det rör sig om drygt 15 procent av de 59 ansökningar som ni har granskat.

3.2.2, sid 25

Text i not 32: Många av de uppskattningar som organisationerna redovisade föreföll vara kraftigt överdrivna.

Kommentar: Tydliggör att det är Riksrevisionens bedömning och tydliggör vad den baseras på. Se även tidigare kommentarer om antal deltagare.

Text: Enligt Kammarkollegiets uppföljning av projektens överlevnad är det 60 procent av projekten "vars resultat lever vidare på ett tydligt sätt". Uppföljningen bygger på Kammarkollegiets bedömningar av projektens slutrapporter och en enkät till projektgruppen. Enligt vår bedömning är det alldeles för tidigt att bedöma ett projekts överlevnad när det precis avslutats. Vidare är det tveksamt om projektets slutrapport respektive enkätsvar kan mäta överlevnaden på ett objektiva sättprojektgruppen.

Kommentar: Bedömningen av överlevnad baseras dels på en granskning av projektens slutredovisningar, dels på en särskild uppföljning av de avslutade projekten. Denna särskilda uppföljning sker efter det att slutredovisningarna har godkänts och görs sedan 2022 genom att stödmottagande organisationer får besvara en enkät med frågor. Detta framgår av Allmänna arvsfondens Verksamhetsberättelse.

Bedömningen av överlevnad baseras enbart på avslutade projekt vars slutredovisningar godkänts det året. Det gör att de avslutade projekten som ingår i

bedömningen kan ha avslutats relativt nyligen (några månader) eller efter längre tid. Det framgår av VB 2022 (fotnot 7) att de avslutade projektens slutredovisningar har inkommit under perioden 2020–2022 och godkänts av Arvsfonden under 2022 (1 januari-9 december). Kammarkollegiets bedömning görs således mellan tre månader och tre år efter projektslut.

Utöver detta gör externa forskare egna bedömningar av projektens överlevnad. Under perioden 2007–2022 har drygt 60 sådana utvärderingar genomförts. Totalt har dessa forskare bedömt 1 344 avslutade projekt. Forskarna kom fram till att hälften av projekten lever vidare, trots att ett antal av de projekt som forskarna följde upp avslutades för en längre tid sedan. Av de projekt som granskades av forskare under 2022 konstaterades överlevnadsgraden vara hela 77 procent (se regeringens skrivelse (2022/23:134) *Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2022*, sid 46).

Samtliga lokalstöd, som uteslutits från Riksrevisionens granskning, följs upp efter 4 och 10 år efter projektavslut med en nästintill 100-procentig överlevnadsgrad.

3.2.3, sid 25

Text: Det finns en ambition att inte slösa med pengarna, samtidigt som man aldrig behöver väga ett projekt mot något annat.

Kommentar: Endast vart fjärde projekt får bifall. Däremot får alla som svarar upp mot gällande kriterier och villkor bifall.

Text: Enligt chefen för enheten för Utvärdering och uppföljning

Kommentar: Genomgående skrivfel, ska vara Stöd och uppföljning

3.2.3, sid 26

Text: I drygt 20 procent av de studerade ansökningarna, bedömde vi att bemanningen inte var rimlig i förhållande till vad man beskrivit att man skulle göra i projektet. I ytterligare 20 procent av ansökningarna bedömde vi det som "tveksamt".

Kommentar: I beredningen av ärenden ställs bland annat frågor angående budget och bemanning för att kunna bedöma rimligheten i den sökta budgeten. Därefter gör kansliet en bedömning som inte sällan leder till en justering av den sökta budgeten. Riksrevisionen har valt att inte ta del av alla handlingar i ärenden där mer information finns. Se mer utförliga kommentarer ovan under 3.2.

Text: Som framgick i avsnitt 3.2.1 ovan ansökte organisationerna för motsvarande 2,6 heltidstjänster, men i vissa fall för betydligt fler utan att det motiverades tillräckligt väl varför man behövde så många anställda, se exempel 1 i rutan nedan.

Kommentar: I beredningen av ärenden ställer vi kompletterande frågor för förståelse innan vi landar i ett förslag till beslut. Riksrevisionen har valt att inte ta del av alla handlingar i ärenden där mer information finns.

3.2.3, sid 27

Text: Det är tveksamt om organisationer skulle ansöka om överdrivna budgetar om inte ansökningsprocessen innebar en möjlighet till förhandling om budgeten eller om det rådde större konkurrens om bidragspengarna.

Kommentar: Felaktig formulering i rapporten. I beredningsprocessen ingår att ställa frågor till den sökande. Det pågår ingen förhandling och ordet överensstämmer inte med vår beredningsprocess. 75 procent av alla som söker får dessutom avslag vilket kan ställas emot påståendet att det är problematiskt att det inte finns konkurrens. Ordet förhandling förekommer vid flera tillfällen i rapporten och bör ersättas med ”dialog med den sökande organisationen” eller ”beredning av ansökan”.

3.3, sid 27

Text: Men vi har också sett att själva handläggningen av projektansökningar är alltför interaktiv gentemot de sökande organisationerna, vilket innebär kostnadsdrivande förhandlingar om projektbudgetar och olika behandling av sökande.

Kommentar: Felaktig formulering i rapporten. I beredningsprocessen ingår att ställa frågor till den sökande. Bland annat ställer vi kompletterande frågor för ökad förståelse vilket framkommer i kommunikationen med organisationen. Vi har dessutom beslutade arbetssätt, rutiner, checklistor och beslutsunderlag som vi följer just för att inte behandla sökande organisationerna olika. Det bedrivs ingen ”förhandling”, däremot bereder handläggare ärenden genom att begära in relevant information för beslut.

3.3, sid 28

Text: Med kännedom hos den sökande om att man kommer att få förhandla om sin budget, har man incitament att ansöka om en överdriven budget.

Kommentar: Dialogen med handläggare handlar om att den sökande ska kunna motivera den sökta budgeten. Den dialogen är viktig för att vi ska kunna ta ställning till ansökan. Ett av våra avslagskriterier är "Inte tillräckligt motiverat med ett

utvecklingsprojekt". I detta ligger bland annat en för väl tilltagen budget. Vi är måna om att vara kostnadseffektiva - alla budgetar går igenom av våra controllers. En av våra erfarenheter är att projekt som får en för låg budget riskerar att misslyckas. Det är slöseri med arvsfondsmedel. Eftersom tre av fyra sökande får avslag vill vi att de som får bifall ska få tillräckligt bra förutsättningar för att kunna genomföra sina projekt. Utvecklingen av den genomsnittliga projektstorleken i jämförelse med inflationen visar att vårt arbetssätt inte ökar projektbudgetarna mer än motiverat. Under perioden 2018 – 2023 har den genomsnittliga budgeten för nya bifall och fortsättningsprojekt (godkännanden) totalt ökat med 16 procent (från 1 623 635 kr till 1 890 673 kr). Samtidigt har inflationen enligt SCB varit 23 procent.

Text: Sannolikt är det känt att det inte råder någon konkurrens om bidragspengarna och att alla projektansökningar som uppfyller villkoren om utvecklande, deltagande och överlevnad beviljas bidrag.

Kommentar: Uppgift om att alla som uppfyller kriterier utvecklande, delaktighet, överlevnad får bifall stämmer inte. Även om en ansökan uppfyller de tre första punkterna så kan det bli ett avslagsbeslut, på grund av exempelvis brister i demokratisk struktur, att sökande organisation inte har funnits mer än ett år, att projektiden ligger för nära ordinarie verksamhet, för väl tilltagen budget, olika osäkerhetsfaktorer, jävsproblematik, med mera. Det görs en sammanvägd bedömning i alla ansökningar.

3.3.3, sid 29

Text: Samtidigt beviljades 20 procent av dem en projektbudget som var större än den i ansökan. Utan närmare information om hur neddragningen bestämts är det vanskligt att tolka uppgifterna över neddragningar.

Kommentar: I handläggningen av ett ärende ställs ofta frågor om bland annat budgetposter och bemanning. Det kan handla om både höjningar och sänkningar av budget. När en budget höjs beror det på att sökande inte tagit med till exempel lönebikostnader, revision eller kostnad för redovisningstjänst i sin ansökan. Detta framgår av dialog med sökande under beredningen, men detta material har Riksrevisionen begränsat sig till att inte ta del av.

3.4, sid 29:

Text: Beslutsunderlagen i stort sett genomgående saknade tillräcklig bedömning eller motivering till stora budgetposter, framför allt lönekostnader (bemanning och lönenivåer).

På sammanträdena har handläggarna det underliggande beslutsunderlaget tillgängligt och kan besvara frågor från Arvsfondsdelegationen. Budgeten finns alltid med i beslutsunderlaget som lämnas till delegationen och ärendena föredras även muntligen. Motivering av bemanning och större budgetposter finns dokumenterat i ärendet och skulle enkelt kunna detaljeras ytterligare i de skriftliga beslutsunderlagen. Besluten uppfyller de formella krav som ställs enligt Förvaltningslagen.

Riksrevisionen skriver att det saknades ”tillräcklig bedömning” och bör tydliggöra vad man utgår från (lag, förordning) när man gör detta konstaterande.

3.4.4, sid 31

Text: Med tanke på att lönerna står för en stor budget andel och att många organisationer söker för en överdriven bemanning är det särskilt viktigt att beslutsunderlaget omfattar uppgifter om och bedömning av bemanning och lönekostnader.

Kommentar: Beslutsunderlaget som delegationen tar del av innehåller uppgifter om budget. Det finns också möjlighet för delegationen att ställa frågor och återremittera ärenden (se till exempel bilaga A17 som skickade till Riksrevisionen under granskningsprocessen). Det ingår i kansliets beredningsprocess att bedöma, ändra/justera både budget och ibland graden av bemanning vilket Riksrevisionen även noterat under kap. 3.4.

3.4.4 sid 31

Text: För de ansökningar där vi hade bedömt att den ansökta bemanningen var orimligt hög, nämndes ofta gjorda neddragningar, men ibland saknades relevant belopp, ibland saknades information om att neddragna pengar i stället lagts på andra budgetposter och det förekom också några överdrivna uppgifter om neddragningar.

Kommentar: Samma som ovan.

Text: Det samlade intrycket är att Arvsfondsdelegationens beslutsunderlag inte innehöll tillräckligt god bedömning av budgeten för att besluta om bidrag och att man ofta slarvat med beslutsunderlaget när det gäller projektbudgeten. En rad olika exempel på hur bedömningarna sett ut finns i rutan nedan.

Kommentar: Vi har rutiner för att bedöma budgeten till ansökta projekt (se A 5, A 6, A9, A10, A11 som skickats till Riksrevisionen under granskningsprocessen). Dessutom framkommer det (i A 17) att delegationen har möjlighet att ställa frågor både inför och under sammanträdet samt återremittera om de anser att ärendet inte är färdigt för beslut.

I ett av de projekt som Riksrevisionen lyfter som exempel fanns inte lönebikostnader med i den ursprungliga ansökan. Detta finns dokumenterat i ärendet, vilket Riksrevisionen valt att inte ta del av.

3.4.4., sid 32

Text: Vi bedömer att Arvsfondsdelegationen i få fall har haft tillräcklig information om vad den sökta budgeten avser. I flera fall har man kommenterat att projektet är "dyrt" (se exempel 2 och 3 i rutan ovan), men motiveringarna har inte varit tillräckliga.

Medvetet eller omedvetet har den del av beslutsunderlaget som ska möjliggöra bedömning av projektets budget i förhållande till vad som ska åstadkommas fått låg prioritet.

Kommentar: Ändra gärna till "Kammarkollegiet" i stället för "man".

Alla budgetar motiveras av den sökande (se A 9 som skickats till Riksrevisionen under granskningsprocessen), och hanteras av både handläggare och controllerfunktion på kanslistödet. Detta har kommunicerats till Riksrevisionen, se bilaga A 3 och A 10. Den, enligt Riksrevisionen, "extensiva" dialogen med sökande organisationer handlar till stor del om budgeten och vilka resurser som behövs för att genomföra projekten. En sådan dialog med den sökande är att ge budgeten hög prioritet och inte låg. Vi har lämnat underlag till Riksrevisionen som beskriver hur kanslistödet arbetar med budgeten (se A 11, A12, A 17 punkt 3–4).

Vid avslag (75 procent av alla beslut, och som Riksrevisionen valt att inte granska) vägs också budgeten in (se A 15). Arvsfondsdelegationen har både inför sammanträden och under pågående sammanträden möjlighet att ställa frågor och återremittera ärenden till kanslistödet vilket framgår i underlag vi skickat till Riksrevisionen (se A 17 punkt 12–13).

3.4.5, sid 33

Text: Ju fler arvsfondsprojekt en organisation driver parallellt eller om de nyligen har drivit liknande projekt, desto närmare lägger sig Arvsfondsdelegationen att finansiera organisationens löpande verksamhet – när organisationen alltid har ett eller fler arvsfondsprojekt som ekonomisk bottenplatta

Kommentar: Större föreningar kan ha både en löpande verksamhet och flera parallella projekt utan att projektfinansieringen för den del går till ordinarie verksamhet.

Under beredningen av ansökan görs en bedömning av stödsökande organisations kapacitet och en bedömning av hur projektet skiljer sig från ordinarie verksamhet. Bedömningen av vad som är organisationens ordinarie verksamhet görs bland annat utifrån en granskning av stadgar, verksamhetsberättelse, styrelseprotokoll, sökande förenings hemsida och sociala media samt genom referenstagning hos samarbetspartners, kommun eller annan för det aktuella projektet relevant aktör/expertis. Det finns inget direkt samband mellan att finansiera flera olika utvecklingsprojekt i en organisation och att finansiera den organisationens löpande verksamhet.

Målsättningen med en del projekt är att de metoder och arbetssätt som tas fram ska implementeras och leva vidare som löpande verksamhet inom organisationen.

Under den senaste femårsperioden har andelen av arvsfondsprojekt som drivs av organisationer som aldrig tidigare fått medel ur Arvsfonden legat mellan 62 – 65 procent (se [Arvsfondsdelegationens verksamhetsberättelse för 2022, sid 38](#)).

3.4.5, sid 34

Text: Oavsett övrig kvalitet i projekten är företeelsen problematisk i förhållande till arvsfondslagens villkor om att projektbidragen inte får finansiera löpande verksamhet, enligt vår bedömning.

Kommentar: Det finns inget direkt samband mellan att finansiera flera utvecklingsprojekt i en organisation och att finansiera organisationens löpande verksamhet. Se ovan kommentar och tydliggör vad ni baserar den bedömningen på.

Kapitel 4 Förkontroll av organisationer som söker projektbidrag

4, sid 35

Text: Vår granskning visar att Kammarkollegiets förkontroll till stor del är tillitsbaserad och att funna brister i förkontrollen till stor del beror på just detta. Vidare är förutsättningarna för förkontrollen svaga.

Kommentar avseende ”*till stor del tillitsbaserad*”: Det är fel, huvuddelen av de kontroller som Kammarkollegiet gör av sökande organisationer är objektiva kontroller. Formuleringar om tillitsbaserad kontroll används på flera ställen i rapporten på ett felaktigt sätt och termen bör bara användas på ett sätt och i den utsträckning som stämmer överens med verkligheten. På sid 36 i rapporten skriver Riksrevisionen: ”*Utöver det kontrollerar man så att den sökande organisationen inte har skatteskulder eller skulder hos Kronofogden eller är i likvidation eller försatta i konkurs. Handläggarna kontrollerar även att organisationerna har korrekta skatteregistreringar, framför allt att de är registrerade som arbetsgivare. För att bedöma organisationens demokratiska värdegrund och struktur studerar man stadgar, protokoll och verksamhetsberättelse och webbplats samt googlar. Man tar också referenser från samarbetsorganisationer och kommuner.*”

Verksamhetsberättelse och webbplats är den sökandes beskrivning av sig själv och värderas därefter. Granskningen av dessa delar utgör tillsammans en mycket liten del av den förkontroll som Kammarkollegiet gör av sökande organisationer. Stadgar och protokoll granskas för att kontrollera att den sökande svarar upp mot grundläggande formella krav av demokratisk karaktär. Den förkontroll som Kammarkollegiet gör av sökande organisationer är i väsentliga delar inte tillitsbaserad.

Kommentar avseende ”*funna brister*”: Kammarkollegiets analys över de brister som har upptäckts vid kontrollerna av pågående projekt är att de är av sådan art att de skulle ha varit svåra att upptäcka vid en förkontroll. Merparten av de fel som upptäckts är omöjliga att upptäcka innan projekt har startat, exempelvis bokföringsfel, inte följt attestordning, skillnader av faktiska lönenivåer jämfört mot beviljad budget, lån av pengar från arvsfonskonto. Det händer först när ett projekt har startat. Se kategorisering och analys av fel i rapport utförda kontroller 2020, 2021 och 2022.

Kommentar avseende ”*Vidare är förutsättningarna för förkontrollen svaga.*”: Kammarkollegiet anser att Riksrevisionen måste tydliggöra att det är de lagliga/rättsliga förutsättningarna som är svaga.

Vad gäller den sammanfattning i fyra punkter som följer i inledningen till kapitel 4 ber vi Riksrevisionen att i övrigt beakta de kommentarer som lämnas till avsnitt 4.1–4.4 och göra korrigeringar och förtydliganden även i här (i inledningen till kap 4). Vi vill dock särskilt kommentera punkt 2 och 3:

Text: Ideella föreningar med pågående projektbidrag från Allmänna arvsfonden har i stor utsträckning helt låtit bli att deklarerat eller lämnat underskattade inkomstuppgifter i sin deklaration.

Kommentar: När det gäller kontroll av skattedeclarationer finns det idag begränsningar på grund av sekretess. Det är inte möjligt för Kammarkollegiet att få ta del dessa uppgifter från Skatteverket, något som Riksrevisionen själva lyfter i denna och tidigare granskningsrapport (RiR 2023:7 Tillit och kontroll, sid 43). Det bör även framgå här i inledningen/sammanfattningen av kapitel 4.

Text: Kammarkollegiets förkontroll är i viktiga delar tillitsbaserad – man kontrollerar exempelvis inte vissa objektivt verifierbara uppgifter såsom exempelvis firmatecknarens identitet, folkbokföringsadress, skulder eller om näringsförbud föreligger.

Kommentar: Bör omformuleras. Kammarkollegiets förkontroll är till liten del tillitsbaserad (se tidigare kommentar ovan). Sannolikt menar Riksrevisionen att förkontrollen av firmatecknare och företrädare bör stärkas. Nuvarande formulering före strecksatsen leder i så fall fel.

Idag kontrolleras att behörig firmatecknare enligt organisationens beslutsordning har skrivit under ansökan eller andra underlag. Det är också samma rutin som flera bidragsgivande myndigheterna har och som regleras i förordning eller lag, som exempelvis arvsfondslagen.

Riksrevisionen anser att Kammarkollegiet som en myndighet som utför ett författningsreglerat uppdrag bör ha rättslig grund för att genomföra personuppgiftsbehandlingar där de uppgifter som nämns i rapporten omfattas. Kammarkollegiet har i dagsläget inte genomfört någon utredning om möjligheten att i enlighet med gällande dataskyddslagstiftning genomföra den typen av personuppgiftsbehandling varför Kammarkollegiets bedömning är det inte är klarlagt att rättslig grund för detta finns. Det är dock något som kan utredas vidare.

4.2, sid 36

Text (rubrik): ”Kammarkollegiets förkontroll är tillitsbaserad – missar flera möjligheter till objektiva kontroller.”

Kommentar: Riksrevisionen bör på ett tydligare sätt beskriva i detta avsnitt vilka objektiva och rimliga åtgärder som vi utifrån gällande lagstiftning idag borde ha tillämpat – ifall rubriken ska kvarstå. I övrigt se tidigare lämnade kommentarer.

Text: De handläggare vi har intervjuat framförde att den sökande organisationens beskrivning av sig själv (i ansökan, stadgar, protokoll, verksamhetsberättelser och kommunikation) är vad de har att utgå ifrån i sin förkontroll.

Kommentar: Detta omfattar bara de obligatoriska dokument som sänds in av den sökande organisationen. Detta bör förtydligas i meningen, som annars leder fel. Det framgår längre fram i texten att de har mer att utgå från än de obligatoriska dokumenten.

4.2, sid 36

Text: Utöver det kontrollerar man så att den sökande organisationen inte har skatteskulder eller skulder hos Kronofogden eller är i likvidation eller försatta i konkurs. Handläggarna kontrollerar även att organisationerna har korrekta skatteregistreringar, framför allt att de är registrerade som arbetsgivare.

För att bedöma organisationens demokratiska värdegrund och struktur studerar man stadgar, protokoll och verksamhetsberättelse och webbplats samt googlar. Man tar också referenser från samarbetsorganisationer och kommuner.

Kommentar: Verksamhetsberättelse och webbplats är den sökandes beskrivning av sig själv och värderas därefter. Granskningen av dessa delar utgör tillsammans en mycket liten del av den förkontroll som Kammarkollegiet gör av sökande organisationer. Stadgar och protokoll granskas för att kontrollera att den sökande svarar upp mot grundläggande formella krav av demokratisk karaktär. Den förkontroll som Kammarkollegiet gör av sökande organisationer är i väsentliga delar inte tillitsbaserad.

4.3, sid 37

Inledande kommentar:

Domar och misstankar mot individer kan vara relevanta och kan innebära risker i ett projekt. Kammarkollegiet välkomnar utökade möjligheter att använda sig av andra myndigheters information kring individer och organisationer, för det fall lagstiftaren ger de möjligheterna.

För att Riksrevisionen analys ska bli rättvisande behöver den kompletteras. Det är bland annat relevant att få perspektiv på hur lång tillbaka i tiden som domarna vann laga kraft, hur många individer det rör, samt huruvida dessa individer är del av ett

projekt eller en organisation som har som ändamål att hjälpa personer med ett kriminellt och/eller socialt utsatt bakgrund tillbaka in i samhället. Mer detaljerade kommentarer följer nedan.

För det fall Riksrevisionen väljer att inte redovisa denna dimension har man inte på ett objektivt sätt redovisat möjliga förklaringar till utfallen av registersökningarna.

4.3, sid. 37:

Text: Vår granskning visar att det finns problem med ekonomisk brottslighet, organiserad brottslighet och hot mot demokratin både när det gäller själva organisationerna och när det gäller personer som driver arvsfondsprojekt.

Behov av att klargöra: Skrivningen ”att det finns problem” är ospecifik och svepande. Det finns anledning för Riksrevisionen att förtydliga hur man ser på resultatet av sökningarna i register, vilket framgår av de mer detaljerade kommentarerna nedan. Det är angeläget att Riksrevisionen i texten förtydligar på vilket sätt det finns problem.

Det är inte visat i kapitlet hur det ”finns problem” avseende *organisationerna*. Denna skrivning bör därför tydliggöras eller strykas.

Av särskild vikt bör tillmätas hur sökningarna ska tolkas i ljuset av att resultaten i sökningarna påverkas av att det finns individer som är del av ett projekt eller en organisation som har som ändamål att hjälpa personer med ett kriminellt och/eller socialt utsatt bakgrund tillbaka in i samhället.

4.3, sid 37

Korrigerigering av fakta: Vi noterar att slagningar i register som Kammarkollegiet inte har rätt att göra ger värdefull information. För att tydliggöra för läsaren bör det framgå av texten att Kammarkollegiet idag inte har laglig grund för att göra motsvarande sökningar som Riksrevisionen har gjort. Det bör också framhållas i texten att Kammarkollegiet inte kan inhämta personuppgifter om personer anställda i projekt innan ett beslut om tilldelning av medel, eftersom de då ännu inte har anställts.

Text: I mars 2023 samlade vi in personuppgifter (namn, projektfunktion och personnummer) från samtliga pågående arvsfondsprojekt, se bilaga 1

Behov av att klargöra: Tydliggör gärna att det enbart rör stödformen projektstöd. Lokal/anläggningsstöd ingår inte i urvalet. Tydliggörandet behövs för att läsaren inte ska få uppfattningen att hela Arvsfondens bidragsgivning har granskats.

4.3.1, sid 37–38

Behov att klargöra: Det är en brist att det inte går att utläsa hur många individer det rör sig om som har förekomst av domar. En person kan ju ha flera domar. Det verkar också föreligga en stor risk för överlappning i statistiken, då en firmatecknare kan vara anställd i ett projekt. Kan det därför vara så att statistik rörande företrädare redovisas två gånger, dvs både i kolumnen ”firmatecknare” respektive ”anställda”? Detta behöver klargöras i texten.

Med anledning av ovan brist och otydlighet i materialet går det inte att dra slutsats hur pass vanligt förekommande det är att individ som är anställd i ett Arvsfondsprojekt respektive tecknar organisations firma har blivit dömd. Detta bör tydliggöras i Riksrevisionens text.

4.3.2, sid 38–39

Behov att klargöra: Det föreligger samma metodologiska brist som i avsnittet ovan. Det går inte av materialet att se hur många individer misstankarna rör. Det verkar också föreligga en stor risk för överlappning i statistiken, då en firmatecknare kan vara anställd i ett projekt (se kommentarer under 4.3.1). Detta gör materialet svårt att använda för att dra slutsatser, vilket borde framgå i Riksrevisionens text.

Behov att klargöra: Gällande Misstankeregistret bör också tydliggöras att uppgifter däri, enligt §13 Lag (1998:621) om misstankeregister, kan hållas under en mycket lång tid, för det fall uppgifter om brott inte prövats i domstol eller om åtal som väckts med anledning av uppgiften har lagts ner. Detta är en relevant aspekt att framhålla i texten, eftersom ett antal av projekten som ni har granskat vänder sig till personer som har eller kan ha haft ett kriminellt förflutet.

4.3.3, sid 39

Text: De cirka 2 100 arvsfondaktiva individerna likväl som de organisationer som bedriver arvsfondsprojekten är överrepresenterade i registret.

Behov av att tydliggöra: Det behöver tydliggöras på vilket sätt individer och organisationer som bedriver arvsfondsprojekt är överrepresenterade i registret. Är det ett slumpmässigt urval man jämför med, eller något annat typ av jämförelsetal? Är organisationer som bedriver arvsfondsprojekt mer ofta förekommande i registret än civilsamhällsorganisationer i övrigt – och i så fall, vilken kategorisering har man använt sig av för att klassa civilsamhällsorganisationerna? Det är synnerligen viktigt att redovisa jämförelsegrunden för detta påstående. Om det inte låter sig göras bör påståendet strykas.

Text: I samtliga fall var överrepresentationerna så pass höga att de starkt tyder på att organisationer söker bidrag från myndigheterna för att utnyttja för kriminella syften eller möjliggörande av brottslig verksamhet.

Korrigerigering av fakta: Det finns ingen empirisk grund för att nå den slutsatsen i det material som skrivs fram i rapporten.

Dels behöver texten redovisa hur hög överrepresentationen var. Att den är ”hög” är ett subjektivt omdöme som borde förtydligas (kvantifieras). Det behöver också tydliggöra hur bedömningen om överrepresentation är genomförd, för att den information som Riksrevisionen har haft tillgång till ska bli möjlig att förhålla sig till (Se kommentar ovan.)

Även om redovisningen blir tydlig enligt ovan påpekanden finns inget i underlaget som Riksrevisionen redovisar som innebär att slutsatsen kan dras. Den slutsats som rimligen kan dras är att organisationer som söker bidrag från myndigheterna är överrepresenterade i penningtvätsregistret. Riksrevisionen borde komplettera med belägg eller indicier om hur kriminella utnyttjar bidrag från myndigheterna för kriminella syften eller som möjliggörande av brottslig verksamhet. Eftersom rapporten rör Arvsfondsdelegationen projektstöd, borde det tydliggöra huruvida det finns sådana konkreta belägg rörande den verksamhet som granskas. För det fall det inte finns belägg borde texten ändras alternativt styrkas.

Iakttagelsen kan också innebära att ett förslag ges att vidare och fördjupad utredning behövs, vilket vore välkommet.

4.3.3, sid 39

Text: Polismyndigheten bedömde att både andelen anställda och firmatecknare som förekom i Penningtvätsregistret, var avsevärt högre än vad ett slumpmässigt jämförelsematerial skulle visa. Andelen bland de anställda var högre än bland firmatecknare.

Behov av förtydligande: Här behöver texten förtydligas med vad som avses med ”avsevärt högre”. Det behöver tydliggöras vad som menas med ”vad ett slumpmässigt jämförelsematerial skulle visa” – detta låter antyda att en de facto jämförelse inte är gjort, utan att detta är en uppskattning. Det är relevant att tydligt redovisa för vilken population som jämförelsen har gjorts mot.

Vidare måste det i Riksrevisionen analys framgå att ett antal av de projekt som fått beviljat bidrag arbetar för att människor med ett brottsligt förflutet kan få en andra chans (en väg in i samhället). Denna dimension måste ingå i analysen av materialet för att en rättvisande bild av situationen.

4.3.3, sid 40

Text: Väl över fem procent av de organisationer som fått bidrag från dessa tre myndigheter förekom i registret, vilket är betydligt över ett förväntat genomsnitt, enligt Polismyndighetens bedömning.

Behov av förtydligande: Det är av vikt att tydliggöra hur man beräknar det förväntade genomsnittet. (Se kommentarer ovan.) Har man jämfört med likvärdiga organisationer, eller med samtliga associationsformer? ”Förväntat genomsnitt” antyder att det är en uppskattning som är gjord baserad på odokumenterad erfarenhet. Det vore klädsamt att underlag och hur man kommit fram till slutsatsen (beräkningsunderlag, metodval) redovisas, för att möjliggöra att fullt ut beakta bedömningen i den fortsatta diskussionen.

4.3.3, sid 40

Text: De organisationer med projektbidrag från Allmänna arvsfonden som förekom i Penningtvättregistret hade flest förekomster per organisation, något som ytterligare stödjer hypotesen om att sökande organisationer och därmed Allmänna arvsfonden utnyttjas för olagliga syften.

Behov av förtydligande: Det är en hypotes som bör tas på allvar och som förtjänar att prövas. Men det är enbart en hypotes och den prövas inte på ett sannskyldigt sätt i denna rapport. Hypotesen riskerar att uppfattas som om den vore ett faktum. Det är inte försvarbart. Ingen fakta presenteras i rapporten som stödjer hypotesen – exempelvis dom, eller inledd rättsprocess. Denna typ av spekulativ skrivning borde tas bort, alternativt ligga till underlag för ytterligare utredning.

Text: Andelen anställda i Arvsfondsprojekt som förekom i registret var anmärkningsvärt hög. Enligt Polismyndighetens bedömning var den mer än dubbelt så hög som för ett slumpmässigt urval ur befolkningen (som myndigheten tagit fram i ett annat sammanhang). Polismyndigheten bedömde också andelen firmatecknare som hög jämfört med relevanta jämförelsegrupper.

Behov av förtydligande: Det måste i Riksrevisionens analys framgå att ett antal av de projekt som fått beviljat bidrag arbetar för att människor med ett brottsligt förflutet kan få en andra chans (en väg in i samhället). Denna dimension måste ingå i analysen av materialet, som en möjlig förklaring till den höga förekomsten.

Text: Resultatet visade att ett antal personer förekom i samband med brottslighet eller brottslig verksamhet i sådana miljöer

Behov av förtydligande: Kammarkollegiet ser självklart allvarligt på förekomst av personer i registret, men vill uppmärksamma Riksrevisionen på otydligheter i deras

redogörelse för resultatet. Dessa otydligheter behöver rätas ut, för att resultatet ska kunna användas i fortsatt diskussion och arbete.

Det behöver förtydligas hur många personer det rör sig om. ”Ett antal” ger ingen information om hur många personer. Denna information är viktig för att identifiera omfattningen av förekomsten. Vidare är formuleringen ”förekom i samband med” problematisk. Säkerhetspolisen anger inte att personen eller personerna är misstänkta för brottslighet, men att de förekom i samband med brottslighet eller i sådana miljöer. Det framkommer inte heller huruvida registeruppgifterna rör händelser i nutid eller om händelserna ligger långt tillbaka i tiden. Det bör i detta sammanhang noteras att Säkerhetspolisens register torde sortera under rubriken misstankeregister, varför uppgifter kan sparas under längre tid. Det kan också vara så, som texten antyder, att Säkerhetspolisen gjort slagningar i ”underrättelsesystem”. Detta torde vara informationssamlingar som innehåller information som har än lägre krav på misstankegrad än ett misstankeregister. Ett underrättelsesystem torde även innehålla information om exempelvis närstående till misstänkt kriminella (för aktuell lagstiftning rörande Säkerhetspolisens möjlighet att föra register, se Lag (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter).

Det är synnerligen otydligt vad sökningen i Säkerhetspolisens register har givit för resultat. Detta bör därför förtydligas eller möjligen strykas ur rapporten, för det fall det inte går att förtydliga.

4.4, sid 41

Text: Kammarkollegiets förkontroll av ansökande organisationer är till stor del tillitsbaserad och det finns flera objektiva kontrollmöjligheter som inte utnyttjas.

Kommentar: Samma felaktiga skrivning återkommer. Kammarkollegiets förkontroll är till liten del tillitsbaserad. Se tidigare kommentarer.

4.4.1, sida 41–42

Text: Om föreningen sökt och fått bidrag man inte har rätt till, får bidragsgivaren svårt att beivra brott och driva in återkrav, om det inte går att finna någon aktuell firmatecknare.

Kommentar: Det har hittills inte hänt att Kammarkollegiet inte kan driva in återkrav på grund av att vi inte kunde finna aktuell firmatecknare.

Text: En studie från 2022 visade att ideella föreningar som fått ett visst statsbidrag i vissa fall hade använt pengarna för privata kostnader och gjort kontantuttag utan verifikationer.

Kommentar: Källhänvisning saknas.

4.4.1, sid 42

Text: Skatteverket uppmärksammade också att ett antal auktoriserade revisorer förekom i flera av de granskade föreningarna, vilket är exempel på så kallade "möjliggörare".

Kommentar: Det vanligaste i revisorsbranschen är att en revisor har fler än ett revisionsuppdrag. Det finns även positiva faktorer med att samma revisor granskar flera arvsfundsprojekt då de får en större förståelse för Allmänna arvsfondens regler och villkor, vilket borde tas upp i rapporten. Se även kommentarer avs 5.2.2, sid 49.

4.4.2, sid 43

Text: Bristerna kan bero på okunskap men visar att stora belopp kan undanhållas från Skatteverkets vetskap.

Kommentar: Kammarkollegiet ser positivt på att Skatteverket skärper sin kontroll och ger mer information och utbildning till civilsamhället på området.

Text: Det är omöjligt att avgöra om föreningarna undanhåller uppgifterna eller om det är en följd av att man inte känner till de regler som finns eller saknar administrativ kapacitet att följa dem.

Kommentar: En ytterligare anledning kan vara avgiftsfritt medlemskap, vilket är vanligt bland framför allt barn- och ungdomsorganisationer. Se även ovan kommentar.

Text: Vår granskning visar att sammanlagt 51 av de organisationer som fått projektbidrag från Allmänna arvsfonden under 2020–2022 har fått minst en betalningsuppmaning på sitt skattekonto under 2021–2023.

Kommentar: I samband med ansökan kontrolleras förekomst av restförda skatter på skattekontot samt betalningsförelägganden. Kompletterande frågor ställs och bedömning görs med avseende på sökande organisations kapacitet av driva projekt. Kammarkollegiet har även löpande bevakning via Bisnode av samtliga beviljade projekt. Alla notiser om betalningsföreläggande, restfört på skattekontot, skuldsaldo hos KFM följs upp. För att ge en mer rättvisande bild bör ni i det här sammanhanget nämna dessa objektiva åtgärder som Kammarkollegiet gör vad gäller kontroll av uppgifter i skattekontot.

4.4.5, sid 44–45

Text: Enligt Allmänna arvsfondens riktlinjer för jäv krävs det alltid ett medgivande på förhand från fonden när en ledamot i en organisations styrelse ska få lön eller annan ersättning från projektet.

Kommentar: Riktlinjen för jäv togs fram 2023 och Riksrevisionen har granskat projekt mellan 2020–2022 innan riktlinjen fanns. Detta bör förtydligas och texten i stycket anpassas därefter.

4.4.6, sid 45

Text: Men i aktstudien i kapitel tre fann vi ett fall – som också uppmärksammats i media - där den sökande organisationens stadgar visade att man inte hade någon demokratisk struktur

Kommentar: Riksrevisionen har genomfört sin granskning av projekt mellan 2020–2022. Sedan 2023 har Kammarkollegiet tagit fram rutiner för att granska både demokratisk struktur och demokratisk grund. Länk till webben: [Demokrativillkor - Allmänna arvsfonden](#)

4.4.6, sid 46

Text: I vårt urval av projektansökningar (se kapitel 3), fann vi en ansökan där formuleringarna i kombination med ett par googlingar ledde oss till insikten om att det kunde röra sig om ett projekt med kopplingar till våldsbejakande extremism.

Kommentar: På grund av allvaret i det som Riksrevisionen framför anser Kammarkollegiet att Riksrevisionen bör redogöra mer utförligt för hur och vad som har lett till den insikten.

Kapitel 5 Kammarkollegiets kontroll av utbetalade bidrag

5, sid 47

*Text: Är Kammarkollegiets kontroll av organisationer och **utbetalda projektbidrag** effektiv? Vår granskning visar att det finns brister i Kammarkollegiets kontroll och att kontrollens förutsättningar är svaga.*

Kommentar: I [Arvsfondsdelegationens verksamhetsberättelse 2022 sid 48 – 51](#) redogörs för de kontroller som görs av projekten efter att de har fått stöd. Exempel är:

- Obligatorisk introduktionsdag för nya arvsfondsprojekt; med bland annat genomgång av de generella villkoren, de viktigaste ekonomiska aspekterna av att genomföra ett projekt och information om kontrollbesök/skrivbordskontroller (dvs det som Riksrevisionen benämner urvalskontroller). Det sistnämnda är delvis en preventiv insats då samtliga projektägare känner till att de kan bli urval för en slumpmässig kontroll.
- Transparens om projekten – alla pågående projekt finns presenterade på arvsfondens webbplats och att kopia på beslut om projekt skickas till de organisationer som är med som samarbetspartner.
- Löpande stöd till projekten och projektbesök
- Årlig redovisning, inklusive referenstagning hos extern part
- Projekten granskas av revisor
- Kontrollbesök och skrivbordskontroller (dvs det som i denna rapport benämns urvalskontroller)
- Övriga kontroller; till exempel att Kammarkollegiet begär in och kontrollerar bankkontoutdrag för en slumpvis utvald månad under projektåret hos slumpvis utvalda projekt två gånger per år. Syftet med kontrollen är att säkerställa att lagkravet, att medlen hålls avskilda, uppfylls samt säkerställa att medel inte lånats till ordinarie verksamhet. Samt, bevakningstjänst som löpande notifierar Kammarkollegiet om en organisation med ett arvsfondsprojekt får skuldsaldon hos kronofogden, ansökningar om betalningsföreläggande, restfört saldo på skattekontot eller ansökan om konkurs. Beroende på vilken typ av notis som avses vidtar controllerfunktionen relevanta åtgärder.

Kammarkollegiet anser att det är viktigt att det framkommer i rapporten att Riksrevisionen har dragit sina slutsatser utan att ha tagit del av samtliga ovan beskrivna kontrollmoment. Kammarkollegiet önskar vidare att Riksrevisionen på ett tydligare sätt redogör för vilka kontroller (och övrig handläggning av projekt) som de avgränsat sig från att inkludera, vi anser inte att det tydligt framgår av bilaga 1. Kammarkollegiet anser att det är förenat med stora osäkerheter och därmed

vanskligt att uttala sig om kontrollen av pågående projekt utan att ha tagit del av den fullständiga beredningen och samtliga kontrollåtgärder.

Text: Det förekommer mycket fel med löner, anställningar, närstående- och jävsproblematik bland de pågående arvsfundsprojekten.

Kommentar: Klargör gärna på vilka grunder ni gör bedömningen att det förekommer mycket fel med löner med mera, till exempel genom att skriva hur stor andel av alla projekt som ni har granskat, alternativt lägg till ”i de projekt som ni har granskat”.

Text: Kammarkollegiets kontroll av riskurvalet visar en hög felfrekvens. Det tyder på att alltför många riskabla projektansökningar har passerat förkontrollen och beviljats bidrag.

Kommentar: Kammarkollegiet delar inte slutsatsen att hög felfrekvens i riskurvalet tyder på allt för många riskabla projektansökningar har passerat förkontrollen. Kammarkollegiets analys över de brister som har upptäckts vid kontrollerna av pågående projekt är att de är av sådan art att de skulle ha varit svåra att upptäcka vid en förkontroll. Merparten av de fel som upptäckts är omöjliga att upptäcka innan projekt har startat, exempelvis bokföringsfel, inte följt attestordning, skillnader av faktiska lönenivåer jämfört mot beviljad budget, lån av pengar från arvsfunds konto. Det händer först när ett projekt har startat. Se kategorisering och analys av fel i rapport utförda kontroller 2020, 2021 och 2022 (som skickats till Riksrevisionen under granskningsprocessens gång).

Tydliggör gärna vilka moment i förkontrollen, som Kammarkollegiet har laglig grund att använda sig av, som Riksrevisionen menar skulle ha förhindrat att organisationerna i urvalskontrollen beviljats bidrag.

Text: Kammarkollegiet kontrollerar inte vilka som är firmatecknare och anställda i projekten och man kontrollerar inte identiteten på den externe revisorn som intygat granskning av projektets ekonomiska redovisning på något systematiskt sätt.

Kommentarer: Det är fel. Kontroll av firmatecknare görs vid ansökan, vid årsrapportering samt vid rekvisering av medel. Vid de fördjupande kontrollerna kontrolleras vilka som är anställda i projekten.

5.2, sid 48

Text: Riksrevisionens specifikation av vad riskhanteringsarbetet respektive kontrollen av utbetalade bidrag ska innehålla (punktlistan)

Kommentar: Saknas källhänvisning, punktlistorna finns inte i förordningen.

5.2, sid 48

Text: Framför allt rör det sig om kontroll av årsrapporter om ekonomi och verksamhet och extern revisors granskning av projektets ekonomiska redovisning. Samt fotnot: Övriga kontrollmoment omfattar: kontroll inför utbetalning, skulder via kreditupplysningstjänst samt kontroll av bankkontoutdrag för slumpvis vald månad.

Kommentar: Handläggare företar också projektbesök, vilket är en del av kontrollen. I rapporten har delarna som avser verksamhetsbesök (så kallade Projektbesök) utelämnats. Dessa genomförs för att säkerställa att verksamhet bedrivs i linje med beviljad ansökan. Under 2022 genomförde handläggarna totalt 90 projektbesök varav 59 på plats. I övrigt görs en kontroll med deltagande samarbetsorganisationer inför godkännandet av årsrapporten samt att Kammarkollegiet följer projekten i sociala media och massmedia. Dessa former av kontroll bör beskrivas i rapporten.

Det är också relevant att nämna att vi får in en hel del tips på vad vi bör granska. Detta eftersom våra projekt i hög grad exponeras i media och får uppmärksamhet på annat sätt. Även om detta inte är en formell metod för kontroll, främjas verksamheten av de granskningar som äger rum exempelvis efter information i visselblåsarkanal.

5.2.1, sid 49

Text: På Kammarkollegiet granskar en controller den ekonomiska årsrapporten och en handläggare ska godkänna årsrapporten om verksamheten i projektet innan bidrag för nästkommande år betalas ut. Senast en månad efter att rapporterna lämnats in ska organisationen lämna in ett intyg från en auktoriserad eller godkänd revisor ("revisorsintyg") som ska ha granskat vissa delar av projektets bokföring. Organisationer får själv välja revisor.

Kommentar: Det saknas information i stycket. Till årsrapporten ska biläggas aktuella behörighetshandlingar bland annat stadgar och protokoll (som visar styrelsens sammansättning och firmatecknare). Stödmottagare ska även meddela om styrelse/firmatecknare ändras.

5.2.1, sid 49

Text: På Kammarkollegiet granskar en controller den ekonomiska årsrapporten

Kommentar: En controller tillsammans med ansvarig handläggare.

5.2.2, sid 49

Text: På Kammarkollegiet granskar en controller att revisorn är godkänd eller auktoriserad och att hen har intygat rätt belopp och period.

Kommentar: Beskriv gärna här även den ytterligare uppföljning som Kammarkollegiet gör av revisorsintygen, som till exempel att alla anmärkningar följs upp och att, om revisorn har lågt procentuellt stickprovsurval tar Kammarkollegiet kontakt med revisorn för att ställa följdfrågor om utförd granskning.

Text: Man kontrollerar emellertid inte att underskriften på intyget är äkta.

Kommentar: Rapporten är ställd till stödmottagande organisation "uppdragsgivaren" och därav begärs inte rapporten in i original till myndigheten. Detta enligt gällande praxis vid avlämnande av granskningsrapporter av typen *Revisors rapport över särskilt överenskomna granskningsåtgärder International Standard in Related Services ISRS 4400*.

Text: Controllers granskning förbättrar vad man kan få ut i den egna kontrollen.

Kommentar: Otydligt – det bör förtydligas vad som avses med detta.

Text: Den främsta nackdelen är en ökad risk för fel och oegentligheter när Kammarkollegiet frånhänder sig kontroll över att granskningen verkligen sker i den utsträckning som avtalats, av den person som utfärdat intyget. Precis som firmatecknare kan revisorer fungera som möjliggörare i brottsliga sammanhang.

Kommentar: Hur stor risk bedömer Riksrevisionen att detta är? Vilka andra aktörer/myndigheter gör ytterligare kontroller hos Revisorsinspektionen vad avser revisorns kompetens och hederlighet.

Kammarkollegiet ser mycket positivt på att Revisorsinspektionen i stället får ett utökat uppdrag vad gäller att identifiera så kallade "möjliggörare" och frånta dem sin auktorisation.

Revisorsinspektionens uppdrag (se hemsida [Om oss - Revisorsinspektionen](#)):

"Revisorsinspektionens uppdrag är att tillgodose samhällets behov av kvalificerade och oberoende externa revisorer och att ansvara för att god revisorssed och god revisionsmed utvecklas på ett ändamålsenligt sätt. Uppgiften fullgörs bland annat genom att anordna prov för revisorsexamen och handlägga frågor om auktorisation och godkännande av revisorer. Därtill bedriver inspektionen tillsyn av auktoriserade och godkända revisorer och registrerade revisionsbolag.

I uppdraget ingår även att ingripa mot revisorer som medverkar till eller som underlättar för ekonomisk brottslighet.”

Vid misstanke om att revisorn inte har fullgjort sitt uppdrag enligt revisorsstandarden anmäler Kammarkollegiet revisorn till Revisorsinspektionen.

5.2.2, sid 50

Text: Revisorsintygen behöver därför följas upp noggrant.

Kommentar: Texten kan läsas som en rekommendation/uppmaning. Gör Riksrevisionen bedömningen att Kammarkollegiet inte följer upp revisorsintygen noggrant?

Redogör gärna för den uppföljning som Kammarkollegiet gör av revisorsintygen som till exempel att alla anmärkningar följs upp och att, om revisorn har lågt procentuellt stickprovsurval, tar vi kontakt med revisorn för att ställa följdfrågor om utförd granskning.

5.2.3, sid 50

Text: I riskanalysen använder sig controllerfunktionen av följande riskindikatorer:

Kommentar: Det är fel. Se Controllerfunktionens urval- och granskningsmetod_RUTIN_utg1 2022-01-31, listan är inte fullständig utan det finns fler riskindikatorer som Kammarkollegiet beaktar i riskanalysen.

Text: ...men under 2022 kom man endast upp till 8 procent, vilket främst berodde på att Kammarkollegiet prioriterade att förfärdiga riskkontroller som krävde mer omfattande utredning.

Kommentar: Tydliggör gärna att ytterligare anledning var att controllerfunktionen delvis var underbemannad. Detta framgår i anteckningar från intervju 2023-05-11.

Text: Felfrekvensen i riskurvalet tyder dock på problem med vilka projekt som passerar förkontrollen och beviljas bidrag från början.

Kommentar: Kammarkollegiet drar inte slutsatsen att en hög felfrekvens i riskurvalet beror på problem med vilka projekt som passerar förkontrollen. Kammarkollegiets analys över de brister som har upptäckts vid kontrollerna av pågående projekt är att de är av sådan art att de skulle ha varit svåra att upptäcka vid en förkontroll. Merparten av de fel som upptäckts är omöjliga att upptäcka innan projekt har startat, exempelvis bokföringsfel, inte följt attestordning, skillnader av faktiska lönenivåer jämfört mot beviljad budget, lån av pengar från arvsfonderskonto.

Det händer först när ett projekt har startat. Riksrevisionen har under granskningsprocessen tagit del av Kammarkollegiets kategorisering och analys av fel i rapport utförda kontroller 2020, 2021 och 2022.

5.3, sid 52

Text: ... Kammarkollegiet överlämna ärendet till Arvsfondsdelegationen som...

Kommentar: Kammarkollegiet överlämnar inte ärendet till delegationen. Förslag till ny text: "Kan Kammarkollegiet föreslå att Arvsfondsdelegationen beslutar om att ärendet ska överlämnas till annan del av Kammarkollegiet som får besluta om återkrav."

5.3, sid 54

Text: Om riskindikatorer som "nya eller oerfarna projektägare" "projekt som drivs av ägare med många arvsfondsprojekt i gång samtidigt" är vanliga, kan det vara en indikation på att förkontrollen behöver skärpas och att färre sådana riskabla projekt ska beviljas bidrag.

Kommentar: Kammarkollegiets analys över de brister som har upptäckts vid kontrollerna av pågående projekt är att de är av sådan art att de skulle ha varit svåra att upptäcka vid en förkontroll. Merparten av de fel som upptäckts är omöjliga att upptäcka innan projekt har startat, exempelvis bokföringsfel, inte följt attestordning, skillnader av faktiska lönenivåer jämfört mot beviljad budget, lån av pengar från arvsfondskonto. Det händer först när ett projekt har startat. Se kategorisering och analys av fel i rapport utförda kontroller 2020, 2021 och 2022.

5.4, sid 54

Text: Vår granskning visar dock att kontrollen är alltför tillitsbaserad, att det är relativt allvarliga fel som upptäcks och att konsekvenserna vid upptäckta fel inte är tillräckligt kännbara.

Kommentar: Tydliggör gärna vad som föranleder bedömningen att Kammarkollegiets urvalskontroll är "alltför" tillitsbaserad. Riksrevisionen beskriver samtidigt att Kammarkollegiet har en god struktur, ett träffsäkert riskurval och att om vi hittar fel fördjupar kontrollen.

Text: Majoriteten av de utförda kontroller vi granskat var inom resultat kategorin "begärt rättelse" (57 procent).

Kommentar: Enligt vår beräkning 60 procent (14 av 23). Det bör även framgå att 22 procent var inom kategorin avbryta/överlämna.

Text: Fotnot 113

Kommentar: De generella villkor som hänvisas till i noten är inte samma version som var gällande för de projekt som omfattas av Riksrevisionens granskning (det vill säga beviljade 2020–2022).

Text: Fotnot 114

Kommentar: Även många av dessa vägledningar har tagits fram 2023, vilket inte korresponderar med av Riksrevisionen granskad period. Av de projekt som Riksrevisionen har granskat har merparten av projekten omfattats av de tidigare generella villkoren och flera av vägledningarna fanns inte då kontrollen utfördes. Vägledningarna för jäv och attest har tagits fram till följd av de iakttagelser som Kammarkollegiet har gjort vid sina kontroller. Vi ser det som positivt att Riksrevisionen bedömer att Kammarkollegiet nu har tydliga vägledningar kring de problemområden som har noterats vid kontrollerna. Vägledningarna kommer förhoppningsvis leda till positiva effekter i kommande kontroller.

5.4.2, sid 55

Text: I sin kontroll ber Kammarkollegiet organisationerna att fylla i en mall där bland annat namn, funktion i projektet och total lön ska framgå.

Kommentar: I mallen ska även lönebikostnader för de anställda anges. Vid kontrollen görs även avstämning mot beviljad budget eller senare godkända ändringar, bokföring samt mot lönespecifikationer för de anställda. Riksrevisionen bör komplettera sin beskrivning med den informationen för att ge en korrekt bild av kontrollåtgärden.

Text: De kontrollerar däremot inte om det är rätt person som fått löneutbetalningarna mot det konto som anges på lönespecifikationen

Kommentar: Beskriv gärna hur skulle en sådan granskning kunna genomföras och om Kammarkollegiet har de rättsliga förutsättningarna för det. Finns exempel från andra bidragsgivande myndigheter som gör sådana kontroller?

5.4.3, sid 56

Text: I en kontroll upptäckte Kammarkollegiet att organisationen hade lånat ut en del av arvsfondspengarna till sin löpande verksamhet, vilket strider mot villkoren enligt arvsfondslagen. När Kammarkollegiet upptäckte detta korrigerades felet genom att pengar betalades tillbaka till det konto där arvsfondspengarna ska hållas avskilt.

Kommentar: Det stämmer inte. I det ärende som Riksrevisionen granskat och hänvisar till hade medlen återförts till arvsfondskontot innan Kammarkollegiets urvalskontroll påbörjades.

Text: Enligt arvsfondslagen ska Arvsfondsdelegationen stoppa utbetalningar när den här typen av fel upptäcks.

Kommentar: Först får dock Arvsfondsdelegationen ge den som fått stöd möjlighet till att avhjälpa bristen, vilket framgår av arvsfondslagen. 2 kap 12§, andra stycket. I det specifika ärendet som Riksrevisionen har granskat var felet redan åtgärdat vid tillfället för när Kammarkollegiets kontroll påbörjades. Se kommentar ovan.

Text: Möjligen behövs ytterligare en sanktion utöver "begärt rättelse" för fel som är allvarliga, men där det inte är befogat att avbryta hela projektet ("överlämna/avbryta").

Kommentar: Om Riksrevisionen har exempel på sådana sanktioner från andra bidragsgivande myndigheter så får det gärna framgå i rapporten.

Text: Kommentaren visar ett striktare förhållningsätt till förändringar och överträdelser än vad som tillämpas idag.

Kommentar: Merparten av de kontroller som Riksrevisionen granskat närmare omfattades av den tidigare arvsfondslagen.

5.5, sid 57

Text: Vårt urval baserade vi på de personuppgifter vi samlat in (se bilaga 1) och på organisationernas deklarationsuppgifter som vi fått från Skatteverket.

Kommentar: Redogör gärna för vad i insamlingen av deklarationsuppgifterna som föranledde urvalet. Redogör även för hur många projekt som hamnade i det tillämpade riskurvalet, till exempel "Riksrevisionen valde ut 9 av x antal projekt i det tillämpade riskurvalet". Det är viktigt att urvalskriterierna framgår då Riksrevisionen drar generella slutsatser utifrån sin granskning av dessa.

5.5.1 sid 58

Punkt 2,3 och 4 i tabell 8

Kommentar: Kammarkollegiet har i slutet av år 2023 granskat tre av de projekt som Riksrevisionen har med i sitt riskurval. Vid vår granskning har vi också noterat att det är två personer som har mer än en 100 procentig anställning i flera arvsfondsprojekt. Vi delar Riksrevisionens bedömning att det utgör en riskfaktor att man är anställd hos flera arbetsgivare. I dessa fall kan det dels förklaras av att de

här två personerna behövde ersätta tilltänkt projektledare på grund av svår sjukdom. Detta visar på att det kan finnas naturliga förklaringar till att personer arbetar i flera arvsfondsprojekt samtidigt. Kammarkollegiet ser allvarligt på detta och har begärt att de berörda personerna ska gå ned i arbetstid, det vill säga avhjälpa bristerna.

Punkt 7 i tabell 8

Text: *Styrelsen anställda i projektet*

Kommentar: Det finns inget som hindrar att styrelsen anställs i projektet enligt jävsriktlinjerna, det är enbart ordförande och kassör som inte får vara anställda i projektet.

5.5.1, sid 59

Text: Exempel 2:

Kommentar: Undantag kan medges. Riktlinjerna fanns inte då.

Om överskjutande del finansieras med andra medel är det inget som hindrar detta.

5.5.2, sid 59

Text: *Arvsfonden har som tidigare nämnts tydliga riktlinjer för jäv,...*

Kommentar: Lägg gärna till ”sedan 2023”.

Text: *De externa revisorerna ska enligt avtalet med Allmänna arvsfonden ställa intervjufrågor angående jävssituationer.*

Kommentar: Det är fel. Revisorerna tecknar inget avtal med Allmänna arvsfonden.

5.5.4, sid 61

Text: Exempel 2

Kommentar: För att vi ska kunna upptäcka den här typen av felaktigheter krävs att vi granskar deklaraionsuppgifter inte bara för stödmottagande organisation utan även all personal i projekten.

Kapitel 6 Allmänna arvsfonden – behövs en nyordning?

6, sid 62

Text: Vår granskning visar att systemet med Allmänna arvsfondens pengar inte anpassats tillräckligt till samtidens förutsättningar.

Kommentar: Under avsnitt 6.1 skriver Riksrevisionen ”*Systemet med Allmänna arvsfonden ska vara effektivt och anpassat utifrån samtidens förutsättningar. Det innebär bland annat att det på sikt behöver råda en balans mellan intäkter och utgifter.*” Det var precis det som riksdagen gjorde när man 1969 lade till målgruppen personer med funktionsnedsättning och 2021 lade till målgruppen äldre personer. Man såg att det fanns ekonomiskt utrymme och att det fanns aktuella behov i samhället, utöver de som tidigare omfattades av arvsfondslagen. Riksrevisionens rapport omfattar perioden 2020–2022, vilket innebär att den inte fångar upp effekterna av den nya lagens påverkan på ansökningstrycket.

6, sid 62

Text: Arvsfondslagens villkor för projektbidrag ur fonden begränsar hur mycket man kan betala ut och har andra nackdelar (se kapitel 3). Villkorens krav har nyligen sänkts och Arvsfondsdelegationen arbetar med att tänja ytterligare på tolkningen av dem.

Kommentar: Riksrevisionen underbygger detta genom att i en fotnot referera till en julhälsning från Arvsfondsdelegationens ordförande. I sin julhälsning skriver delegationens ordförande: ”Vi kommer att förenkla och förbättra möjligheterna för föreningar och andra behöriga sökande att få stöd ur Allmänna arvsfonden. Givetvis med bibehållen kontroll över pengarnas användning”. Det handlar inte om att ”tänja” på villkoren utan om att en rad e-tjänster kommer att införas under 2024, att villkoren för lokalstöd anpassas till samtidens förutsättningar, att erfarenheterna från lyckade arvsfondsprojekt ska komma fler av Arvsfondens målgrupper till del och ett förtydligande om hur kriteriet utvecklande ska tolkas. Vi föreslår att ni använder de ord som ordförande använde i sin julhälsning. Ordet ”tänja” för tankarna fel, var inte det som sades och har en negativ klang.

6, sid 62

Text: Vår granskning av ansökningsförfarande, beslut och kontroll (kapitel 3–5), visar att bidragsgivningen ur fonden skulle behöva minska, vilket ytterligare skulle förstärka obalansen mellan fondens intäkter och utgifter.

Kommentar: Hur kan denna slutsats dras när stödformen lokalstöd utlämnas i granskningen och när behoven i civilsamhället inte tas i beaktande? Rimligare vore i stället att dra slutsatsen att de brister som Riksrevisionen anser sig ha identifierat borde åtgärdas.

6, sid 62

Text: Dessa iakttagelser leder sammantaget till vår slutsats att det inte är möjligt att komma till rätta med den ineffektiva användningen av arven efter avlidna utan arvingar eller testamente inom gällande lagstiftning.

Kommentar: Stödformen lokalstöd utlämnas i granskningen och uttalandet kan därmed rimligen inte gälla för hela verksamheten.

En rimligare slutsats vore i stället att de brister som Riksrevisionen anser sig ha identifierat borde åtgärdas. Se inledande kommentarer i denna promemoria avseende Riksrevisionens granskningsrapport *Tillit och kontroll* (RiR:2023:7).

6.3.2, sid 65

Text: Eftersom arvsfonden årligen har mer pengar att dela ut än man kan göra av med, blir regeringens prioriteringsanvisningar i praktiken betydelselösa.

Kommentar: Sakfel. Prioriteringsanvisningarna påverkar hur Kammarkollegiet fokuserar sina kommunikationsaktiviteter, oavsett hur mycket pengar som finns att dela ut.

6.3.2, sid 66:

Text: Detta blir dock svårare i takt med att fler och fler målgrupper inkluderas. Risker för att fonden blir irrelevant och förlorar sin legitimitet ökar i takt med att grundintentionen urholkas.

Kommentar: Antalet dödsbon där Arvsfonden är legal arvinge är relativt konstant cirka 600 per år och det finns ingenting i antalet som tyder på att Allmänna arvsfonden blir irrelevant. Antalet dödsbon där Arvsfonden är legal arvinge har inte minskat.

Jämfört med andra länder förefaller det tvärtom som att Arvsfonden är mer relevant än motsvarande ordning i andra länder (se tabell 6.1). Jämförelsen med Danmark och Finland är i detta avseende mest relevant, eftersom även dessa länder tagit bort kusiners arvsrätt.

Regeringskansliet (Socialdepartementet) anger följande i sin skrivelse Utökad målgrupp för Allmänna arvsfonden, (ds 2020:9): "Flera pensionärsorganisationer har

vid ett möte med föreliggande utredning lyft fram behoven av ökade insatser från det civila samhället riktade till samhällets seniorer. Samhället står med sin åldrande befolkning inför stora utmaningar och det civila samhället är en viktig aktör för att möta den förändringen. Civilsamhället skulle med stöd från Allmänna arvsfonden ytterligare kunna bidra till utveckling av bättre förhållanden för äldre personer. Utanförskap i frågor som samhällets digitalisering, ensamhet och naturliga arenor för möten är exempel på sådana områden där pensionärsorganisationerna ser behov av mer insatser. De framhåller även att fler skulle kunna finna det intressant att lämna kvarlåtenskap till Allmänna arvsfonden om målgruppen utvidgas också till ändamål för den seniora befolkningen." I regeringens proposition (2020/21:139.) Ett modernare regelverk för Allmänna arvsfonden (sid 28) redovisar regeringen att "Pensionärernas riksorganisation (PRO) med flera tillstyrker förslaget, som man tror kommer att öka intresset för att låta arv tillfalla Allmänna arvsfonden." Enligt propositionen tillstyrker samtliga remissinstanser förslaget eller har inga synpunkter.

Varken statistiken vad gäller antalet dödsbon med Allmänna arvsfonden som legal arvinge, den internationella jämförelsen som Riksrevisionen själva redovisar eller Sveriges pensionärsorganisationer (vilka kan ses som relevanta vad gäller framtida testamentesskrivande) ger stöd till Riksrevisionens antagande att breddningen av äldre som målgrupp skulle göra fonden irrelevant eller att den skulle förlora sin legitimitet. Kammarkollegiets bedömning är att det är precis tvärtom. Riksrevisionens slutsats förefaller vila på två juristers bok, i vilken författarna argumenterar för att stöd ur Allmänna arvsfonden bör gå till löpande verksamhet.

6.5.2, sid 70

Text: Med de villkor som finns idag ser det inte ut att framgångsrikt vara möjligt att få in fler kvalitativa projektansökningar för de målgrupperna.

Kommentar: Det tar tid att nå en helt ny målgrupp (äldre personer) och att relevanta organisationer därefter ska formulera projektansökningar. Dessutom trädde den nya arvsfondslagen i kraft mitt under den pågående pandemin. Efter ett beslut av riksdagen klassificeras covid-19 inte längre som samhällsfarlig från och med den 1 april 2022. Civilsamhället drabbades svårt av pandemin och utvecklingsprojekt var inte det som då låg högst upp på agendan. Det handlade mer om att komma igång igen med den ordinarie verksamheten. Enligt MUCF hade föreningar som engagerar äldre personer det särskilt svårt, med sjunkande medlemstal (se MUCF:s rapport "Ännu ett år av utmaningar, uppföljning av ideella föreningars villkor 2021, som gavs ut i maj 2022). Vår samlade erfarenhet, som vi delar med MUCF, är att informationsinsatser ger fler ansökningar. Kammarkollegiets bedömning är att det går att öka antalet ansökningar betydligt med informationsinsatser. Det sista kvartalet 2023 ökade antalet projektstödsansökningar med 49 procent jämfört med samma period 2022.

Text: I ljuset av att villkoret i lagen nyligen sänktes och att man redan planerar att tänja på dess tolkning, är det tveksamt om det är ett bra villkor att ha. Vi visade i kapitel 3 att arvsfondslagens krav på att inte lämna bidrag till organisationernas löpande verksamhet redan tänjts betänkligt på.

Kommentar: Det handlar om att anpassa bidragsgivningen till samtidens förhållanden, i enlighet med riksdagens ambitioner med den nya arvsfondslagen. Arvsfonden ger inte stöd till löpande verksamhet. Att en förening har flera olika utvecklingsprojekt finansierade av Arvsfonden innebär inte stöd till löpande verksamhet. Tvärtom har Arvsfonden rört sig bort från att ge stöd till löpande verksamhet, vilket var vanligt före 2004. Ordvalet ”tänja på dess tolkning” är olyckligt och är negativt laddat. Det handlar om att anpassa bidragsgivningen till samtidens förhållanden, i enlighet med riksdagens ambitioner med den nya arvsfondslagen.

6.5.2, sid 71

Text: De problem vi beskrivit i kapitlen 3–5 visar också att fonden snarare skulle behöva bevilja färre riskabla projekt, betala ut mindre bidrag per projekt i genomsnitt och kräva tillbaka mer vid fel och oegentligheter.

Kommentar: I prop. (2020/21:139, sid 43) anger regeringen följande: ”Att nyskapandekriteriet upplevs som otydligt och för svårt att nå upp till kan i förlängningen leda till att organisationer helt avstår från att söka stöd på grund av kriteriets utformning, d.v.s. att organisationer inte söker stöd för projekt som skulle kunna generera goda resultat med hjälp av beprövade metoder och arbetssätt för målgrupperna.” Förändringen av kriterier från ”nyskapande” till ”utvecklande” har ännu inte kommunicerats till civilsamhället till fullo. Det innebär att ett krav sänkts så att Allmänna arvsfonden nu kan ge stöd till säkrare projekt, som inte behöver vara nyskapande. Det kommer att leda till fler ansökningar och till högre överlevnad av projekten. Det leder således inte till fler riskabla projekt, tvärtom. Det handlar om att anpassa bidragsgivningen till samtidens förhållanden, i enlighet med riksdagens ambitioner med den nya arvsfondslagen.

Felaktighet i fotnot 170 på sid 71

Text: Man gick från att betala ut bidrag till nationellt unik verksamhet till att den ska vara unik inom en mils radie.

Kommentar: Sakfel. Praxis att lokalen ska vara unik inom en mils radie har funnits i mer än tio år. Villkoren för lokalstöd förändrades inte i och med lagändringen 2021, utan är en kodifiering av sedan tidigare gällande praxis (se prop. 2020/21:139 sid 119 – 120). Däremot byttes ordet nyskapande ut mot ordet utvecklande med den nya lagen. En andra förändring i och med den nya arvsfondslagen var att Arvsfondsdelegationen har fått möjlighet att korta nyttjanderätten till fem år, om särskilda skäl föreligger (se prop. 2020/21:139 sid 121 – 122). Denna möjlighet har

hittills aldrig utnyttjats. Lagändringen 2021 gjorde således inte att villkoren blev betydligt mer generösa. Däremot så kan Arvsfondsdelegationen ändra praxis för att anpassa villkoren till samtidens förutsättningar. Det gjorde delegationen i juni 2023 genom att justera det maximala bidragsbeloppet för inflationen. En justering som inte gjorts på många år. Samtidigt höjdes finansieringsgraden. Det sista kvartalet 2023 har antalet lokalstödsansökningar ökat med 39 procent jämfört med samma period 2022. Antalet lokalstödsansökningar bedöms komma att fortsätta öka de kommande åren.

Därmed är nedanstående antagande i rapporten felaktigt (sid 71, sista stycket):

Text: Vi kan dock konstatera att även villkoren för detta bidrag också gjordes betydligt mer generöst i den nya arvsfondslagen från 2021. Därmed torde det inte gå att öka denna utgift särskilt mycket mer heller.

Kapitel 7 Slutsatser och rekommendationer

Vad gäller övergripande och särskilt viktig återkoppling rörande rapportens slutsatser och rekommendationer hänvisar vi till denna promemorias inledande text. Det finns också återkoppling till rapportens avsnitt som har bäring på slutsatserna. Detta gäller särskilt skrivningar där slutsatserna inte underbyggs med empiri i rapportens tidigare avsnitt.

Riksrevisionen anger i kapitel 1.3 att bedömningsgrunderna utgår från vad som gäller av följande lagar och förordningar:

- Lagen (2021:401) om Allmänna arvsfonden
- Förordningen (2021:403) om Allmänna arvsfonden
- Förvaltningslagen (2017:203)
- Förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll

Vi ser inte hur slutsatserna relaterar till bedömningsgrunderna, så som de kommer i uttryck i nämnda lagar och förordningar. För att slutsatserna – korrigerade för sådana sakfel som tidigare lyfts i rapporten – ska kunna värderas och tas vidare bör slutsatserna tydligt relateras till bedömningsgrunderna så som de har redovisats i rapporten. Om en slutsats inte grundar sig i lag, förordning eller andra föreskrifter eller dokumenterad praxis som kan hänvisas till, bör en sådan slutsats utgå från rapporten alternativt tydligt anges som Riksrevisionens åsikter. Vi tolkar detta som att Riksrevisionen inte i någon del av sin granskning funnit att vi brustit i att följa den lagstiftning, förordning eller andra föreskrifter som reglerar verksamheten.

Utifrån det som framkommer i rapporten förefaller Riksrevisionen i sin granskning endast har utgått från nuvarande lagstiftning (från 2021) och Kammarkollegiets senast reviderade villkor och riktlinjer som tagits fram 2023 (Generella villor 6.0 och Jävsriktlinjer). Det bör här påpekas att många av de projekt som ingått i Riksrevisionens granskning har beviljats utifrån tidigare lagstiftning (lag och förordning 1994) och villkor (4.1 och 5.0 A) varför de slutsatser som Riksrevisionen för fram har baserats på felaktiga rättsliga grunder och villkor.

7, sid 72

Text: Riksrevisionens granskning visar att systemet med Allmänna arvsfonden varken fungerar ändamålsenligt eller effektivt

Kommentar: Riksrevisionen har endast granskat delar av bidragsgivningen, projektstödsbidrag. Man har inte heller granskat utkomsten av projekten, och man har inte förhållit sig till samhällsnyttan projekten bidrar till. Mot bakgrund av att Riksrevisionens granskning varit så snävt avgränsad ter det sig märkligt att rekommendationen omfattar hela systemet.

7.1, sid 72

Text: Riksrevisionen bedömer att ansökningarna om projektbidrag från Allmänna arvsfonden i stor utsträckning omfattar överdriven bemanning och budget

Kommentar: Eftersom Riksrevisionen inte granskat innehållet i projekten (inte egna studier av projektverksamheten, inte tagit del av årsrapporter eller slutrapporter) eller den handläggning som innebär att förtydligande frågor ställts till projekten, blir det svårt för Riksrevisionen att med trovärdighet uttala sig om huruvida bemanningen respektive budgeten är överdriven.

Rimligtvis borde bemanning och budget sättas i relation till vad som åstadkommit och vad som i övrigt framkommit om projektets förutsättningar i handläggningen inför beslut.

Text: ...man för en extensiv dialog med den sökande organisationen om design, bemanning och budget.

Kommentar: Eftersom Riksrevisionen valt att inte granska korrespondensen, där Kammarkollegiet ställer kompletterande frågor, ter sig denna slutsats märklig. Riksrevisionen uttalar sig om något man inte har granskat. Detta har påtalats tidigare i detta dokument.

Text: Utöver att lämna hjälp till den sökande, innebär detta också ett kostnadsdrivande i och med att organisationerna vet att den budget de ansöker om blir utgångspunkt för en förhandling.

Kommentar: Den dialog som förs är inte en förhandling. Eftersom granskning av handläggningen inte gjorts är denna slutsats inte underbyggd. Denna slutsats är en spekulering som inte grundar sig i empiri. Den senaste femårsperioden har den genomsnittliga årsbudgeten för projekten ökat mindre än inflationen.

Text: Olika sökande kan vara olika bra förhandlare, vilket leder till skillnader i beviljad budget som inte kan motiveras av sakliga skäl

Kommentar: Den dialog som förs är inte en förhandling. Eftersom granskning av handläggningen inte gjorts är denna slutsats inte underbyggd. Denna slutsats är en spekulering som inte grundar sig i empiri. Se tidigare kommentarer.

Text: Riksrevisionens granskning visar också att Arvsfondsdelegationens beslutsunderlag inför beslut om att bevilja projektbidrag oftast saknar tillräcklig motivering till bemanning och projektbudget. Beslutsunderlagen uppfyller därmed inte de krav man bör kunna ställa när det gäller beslut om att bevilja flera miljoner

kronor i bidrag. Arvsfondsdelegationen är därmed inte tillräckligt kostnadsmedvetna i sin hantering och beslut om projektbidrag.

Kommentar: Samtliga beslutsunderlag innehåller en sammanställning av förslag till budget. På delegationssammanträdena görs alltid en muntlig föredragning som komplement till det skriftliga underlaget. På beslutssammanträdet ställer delegationens ledamöter kompletterande frågor som Kammarkollegiet svarar på. Såväl de muntliga föredragningarna som frågorna från delegationens ledamöter inkluderar kompletterande information och frågor om den föreslagna budgeten. Eftersom Kammarkollegiet har den detaljerade budgeten och underliggande underlag tillgänglig vid beslutssammanträdet kan alla frågor om budgeten från delegationens ledamöter besvaras och motiveras av Kammarkollegiet. Läsaren kan misstolka texten i rapporten om det inte klarläggs att Arvsfondsdelegationens kanslistöd (såväl handläggare som controllerfunktionen på Kammarkollegiet) har tagit fram samtliga förslag till budgetar efter en extensiv dialog med den sökande organisationen. Som nämnts ovan har den genomsnittliga årsbudgeten för projekten ökat mindre än inflationen de senaste fem åren.

7.1, sid 72

Text: Riksrevisionens granskning visar att kontrollen saknar viktiga inslag för att objektivt kunna verifiera kapacitet och seriositet. Exempelvis hade en stor andel av ansökande organisationer inte deklarerat sina inkomster på ett korrekt sätt.

Kommentar: Förtydliga gärna att Kammarkollegiet i dag saknar rättslig möjlighet att objektivt kunna verifiera genom att inhämta deklarationsuppgifter om sökande organisationer från Skatteverket.

7.1, sida 72

Text: Kammarkollegiets urvalskontroll har haft relativt hög felfrekvens under senare år. Det är på ett sätt bra att kontrollen upptäcker fel, men visar samtidigt att förkontrollen inte är tillräckligt effektiv.

Kommentar: Se kommentar 5.3, sista stycket sida 54. Kammarkollegiets analys över de brister som har upptäckts vid kontrollerna av pågående projekt är att de är av sådan art att de skulle ha varit svåra att upptäcka vid en förkontroll. Merparten av de fel som upptäckts är omöjliga att upptäcka innan projekt har startat, exempelvis bokföringsfel, inte följt attestordning, skillnader av faktiska lönenivåer jämfört mot beviljad budget, lån av pengar från arvsfondskonto. Det händer först när ett projekt har startat. Se kategorisering och analys av fel i rapport utförda kontroller 2020, 2021 och 2022.

Text: Riksrevisionens granskning visar att de åtgärder som följer när Kammarkollegiet hittar fel är för svaga för att kontrollen ska anses ha en preventiv effekt.

Kommentar: Syftet med kontrollerna är delvis preventivt men även upptäckandeför att möjliggöra rättning.

Text: Riksrevisionens eget riskurval finner betydligt fler och allvarigare fel än Kammarkollegiets.

Kommentar: Kammarkollegiet har inte samma rättsliga möjlighet som Riksrevisionen att ta fram ett riskurval på samma parametrar. Detta behöver tydliggöras i slutsatserna.

7.1, sid 73

Text: Riksrevisionen bedömer att de flesta av ovanstående problem har två huvudorsaker. För det första är bidragsgivningen – handläggningen av ansökningar, förkontroll och kontrollen av utbetalade medel – ur Allmänna arvsfonden starkt tillitsbaserad, vilket blivit alltmer otidsenligt.

Kommentar: Felaktig formulering. Som nämnts i tidigare kommentarer är endast en mindre del av kontrollåtgärderna tillitsbaserade.

Text: För det andra har det länge funnits mer pengar att dela ut än vad man kunnat bevilja, vilket fått till följd att projektansökningarna inte behöver konkurrera om bidragspengarna och att incitamenten för att beakta kostnadseffektiviteten i ansökningarna och kontrollen förblivit svaga.

Kommentar: Ett antagande som inte underbyggs med empiri i rapporten (se tidigare kommentarer). Statistiken talar emot Riksrevisionens antagande. Endast var fjärde ansökan får bifall och bifallsfrekvensen för 2023 sjönk något till 23 procent. Den genomsnittliga projektbudgeten har ökat mindre än inflationen de senaste fem åren.

Text: Riksrevisionens granskning visar att ekonomisk brottslighet, organiserad brottslighet och demokratihotande brottslighet förekommit, utreds eller misstänks, både för anställda och firmatecknare i pågående arvsfondsprojekt.

Kommentar: Se kommentarer i anslutning till skrivningarna i 4.3. Vi noterar att slagningar i register som Kammarkollegiet idag inte har rätt att göra ger värdefull information. Det är emellertid värt att notera, också i Riksrevisionen slutsatser, att man inte har funnit belägg för att pengar från Allmänna arvsfonden använts brottsligt.

Vi vill också peka på att flera av de granskade projekten i rapporten vänder sig till personer som har eller kan ha ett kriminellt förflutet. Det kan vara en anledning till en högre förekomst i de register ni har undersökt än genomsnittspopulationen. Detta är något som borde lyftas fram i er text, för att få med samtliga relevanta omständigheter som påverkar tolkningen av utfallet.

Det är också värt att särskilt påpeka att statistiken i avsnitt 4.3 visar antalet domar och inte antalet individer som har domar. Det verkar också föreligga dubbelredovisning av statistiken, då firmatecknare i vissa fall även ingår i statistiken över anställda.

Slutligen kan noteras, gällande Misstankeregistret, att uppgifter däri enligt §13 Lag (1998:621) om misstankeregister, kan hållas under en mycket lång tid, för det fall uppgifter om brott inte prövats i domstol eller om åtal som väckts med anledning av uppgiften har lagts ner. Detta är en relevant aspekt att framhålla i er text, eftersom, som ovan angetts, ett antal av projekten som ni har granskat vänder sig till personer som har eller kan ha haft ett kriminellt förflutet.

7.1.1, sid 73

Text: Riksrevisionen bedömer att kostnadseffektiviteten i projektbidragsgivningen från Allmänna arvsfonden är låg.

Behov av förtydligande: Statistiken underbygger inte detta antagande. Under perioden 2018 – 2023 har den genomsnittliga budgeten för nya bifall och fortsättningsprojekt (godkännanden) totalt ökat med 16 procent (från 1 623 635 kr till 1 890 673 kr). Samtidigt har inflationen enligt SCB varit 23 procent. Under den senaste perioden 2018 – 2022 har driftskostnaderna för Arvsfondsdelegationen i förhållande till beslutade projektmedel legat mellan 5,3 och 6,4 procent (se regeringens skrivelse 2022/23:134, sid 14), lägre än för andra jämförbara bidragsgivande myndigheter.

Det vore därför klädsamt att förtydliga att Riksrevisionen inte har granskat huruvida själva handläggningen av projekt är kostnadseffektiv. En sådan granskning skulle sannolikt ge vid handen att Kammarkollegiets kanslistöd är mer kostnadseffektiv än jämförbar myndighet som fördelar projektstöd.

Denna formulering kan leda läsaren att tro att handläggningens kostnadseffektivitet har genomlysts, vilket ju inte är fallet.

7.1.1, sid 73

Text: ...många som söker projektbidrag söker en "drömbudget". Man söker för en bemanning som inte motiveras av vad som ska utföras i projektet

Kommentar: Riksrevisionen har inte tagit del av fullständigt underlag i handläggningen. Det är också otydligt enligt vilka kriterier Riksrevisionen gjort bedömningen kring vilken bemanning som krävs i projekten. Inte heller har Riksrevisionen förhållit sig till utkomsten av projekten, varför bemanning och budget inte kan värderas mot faktiskt utfall. Sammantaget finns inte fog för denna slutsats.

Vi har tidigare i underlaget anfört att det är olämpligt att använda begreppet "drömbudget" och förslår därför "väl tilltagen budget".

7.1.1, sid 73

Text: Även om Kammarkollegiet i många fall dragit ned budgeten kvarstår frågor om de beviljade budgetarna är rimliga

Kommentar: Frågan är i sig relevant och besvaras bäst genom att relatera budget och bemanning till respektive projekts resultat.

7.1.1, sid 74

Text: Jämfört med en situation där projektansökningar konkurrerar med varandra med idé, innehåll och kostnader, är nuvarande system kostnadsdrivande och ineffektivt.

Kommentar: Vi ser inte hur argumentationen i rapporten underbygger denna slutsats. Här slås fast att nuvarande system ÄR kostnadsdrivande, men underlaget för detta är ett antagande, som framgår av stycket överst på sidan 28. Det finns alltså ingen empiri som ligger till grund för att systemet är kostnadsdrivande. Riksrevisionen bygger här sin argumentation på resonemang om att det är "sannolikt" och att det "finns risk för".

Text: En direkt bidragande orsak till detta är att ansökningsprocessen är interaktiv – sökande får förhandla om projektbudgeten i stället för att konkurrera om en begränsad pengapott där en kostnadseffektiv budget är en fördel.

Kommentar: Vi konstaterar att Riksrevisionen valt att inte granska beredningen av ansökan och den korrespondens som sker mellan ansökan och beslut. Detta leder sannolikt till en missvisande bild. Den dialog som förekommer under handläggningen innehåller krav på förtydliganden och övriga kompletteringar av ansökan, särskilt avseende budget. För det fall en ansökan i någon del är otydlig är det således med

hjälp av kompletterande frågor som handläggaren skapar tydlighet. Det finns inget som tyder på att en utebliven dialog med den sökande organisationen skulle göra projekten bättre eller beslutad budget lägre. Arvsfondsdelegationens mångåriga erfarenhet som projektfinansiär är den motsatta. Dialogen med sökande organisationer och pågående projekt är något som många av de externa forskare som utvärderat arvsfondsprojekt sedan 2007 lyft fram som mycket positivt i drygt 60 olika utvärderingar.

Det är olyckligt att Riksrevisionen använder begreppet "förhandla" i detta sammanhang. Riksrevisionen har tagit del av de riktlinjer som gäller för handläggningen av projektansökan. Dessa inbegriper inte "förhandling". Ordet vilseleder läsaren av rapporten.

Text: Det underliggande systemfelet är dock att Allmänna arvsfonden sedan många år får in mer pengar än vad man kan dela ut i bidrag. Detta trots att Kammarkollegiet och Arvsfondsdelegationen lägger relativt stora resurser på att informera om att det finns pengar att söka. Intäktsöverskottet i systemet uttraderar således i det närmaste behovet av nödvändiga prioriteringar bland projekten som tilldelas projektbidrag.

Kommentar: Endast var fjärde ansökan får bifall och den genomsnittliga budgeten har den senaste femårsperioden ökat mindre än inflationen. Med anledning av pandemin minskade antalet ansökningar drastiskt. Detta sammanföll med att ny lagstiftning trädde i kraft. Det är således för tidigt att utvärdera hur den nya lagen påverka möjligheten att fördela bidrag. Kammarkollegiets bedömning är att antalet ansökningar kommer att öka kraftigt framöver, inte minst på grund av det stora behovet i civilsamhället av utvecklande åtgärder för barn, unga, äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Särskilt i tider där stat och kommuner har allt mindre resurser för detta. Det senaste kvartalet ökade antalet projektstödsansökningar med 49 procent jämfört med samma period 2022.

7.1.3, sid 74

Text: Riksrevisionen har i granskningen funnit att Allmänna arvsfondens projektbidrag inte varit skyddade från ekonomisk brottslighet av olika slag, organiserad brottslighet eller till och med personer med koppling till demokratihotande verksamheter. En rad oseriösa individer och organisationer med arvsfondsbidrag misstänktes användas i penningtvättssammanhang i hög grad.

Behov av förtydligande: Se tidigare kommentarer under stycket 4.3 samt noteringar under slutsatser ovan som rör de registerslagningar som gjorts.

Det förekommer ingen information i rapporten om att arvsfondsbidrag misstänks användas i penningtvättssammanhang. Det som redovisas är att individer som

antingen är anställda eller företrädare för organisation som erhållit bidrag ur Allmänna arvsfonden förekommer i Penningtvättsregistret, vilket är ett misstankeregister. Det finns ingen samlad bild över hur många individer som ingår i brottsregister eller Säkerhetspolisens register.

Det finns inte heller något underlag i rapporten som tydliggör hur koppling till pågående organiserad verksamhet respektive demokratihotande verksamhet ser ut. För det fall Riksrevisionen har mer precis information bör den inkluderas i rapporten.

Det finns inget underlag i rapporten som ger vid handen att medel ur Arvsfonden har använts till brottslighet eller demokratihotande verksamhet.

Vi har i tidigare kommentarer tydliggjort att vissa av de i registerstudien inkluderade projekten har den karaktären att det är sannolikt att förekomsten av domar bland anställda är högre än i genomsnittspopulationen.

7.1.3, sid 75

Text: Det faktum att fonden delar ut relativt stora bidrag med möjlighet till "vita" anställningar för ett antal personer under flera år drar till sig oseriösa aktörer

Faktafel: Detta är en spekulation och underbyggs inte med empiri i rapporten. Bör strykas, alternativt bör empiri tillföras rapporten som styrker detta påstående.

7.1.4, sid 75

Text: Kammarkollegiet bör föra en förteckning över firmatecknare och anställda i arvsfondsprojekten.

Kommentar: Rubriken handlar om förkontroll. Det är inte möjligt att föra en förteckning över anställda innan projektet har startat.

7.1.4, sid 76

Text: Vi menar att den grad av oegentligheter vi hittat är systemhotande.

Behov av förtydligande/faktafel: Kommentarererna som vi har lämnat ovan ger vid handen att flertalet av rapportens slutsatser baseras på spekulationer, och, för att vara tydlig, inte grundar sig i empiri redovisad i rapporten. Det är därför synnerligen oklart vilka oegentligheter Riksrevisionen menar är systemhotande. För att detta påstående ska kunna stå kvar i texten bör det tydliggöras vilka oegentligheter som åsyftas.

Vidare är det oklart vad det värdeladdade ordet "systemhotande" har för innebörd i denna rapport. Det bör tydliggöras.

7.1.5, sid 76

Text: För det andra visar Riksrevisionens granskning att kontrollens träffsäkerhet kan och bör förbättras genom att utöka riskanalysen som ligger till grund för urvalet.

Behov av tydliggörande: På vilket sätt/till att omfatta vad? Jämför s.53 sista stycket där det anges att kontrollen är träffsäker.

7.1.5, sid 76

Text: En bidragande orsak kan vara att det varit svårt att få ut tillräckligt mycket pengar och att fler projekt därför beviljats bidrag, trots tydliga riskindikationer redan vid projektstart.

Behov av förtydligande/faktafel: Detta är en spekulering och inget som stärks av empiri i rapporten.

7.1.5, sid 77

Text: Kammarkollegiet skulle öka sannolikheten för att finna liknande oegentligheter genom att upprätta och använda den förteckning över firmatecknare och anställda som nämndes i föregående avsnitt.

Kommentar: Ett system där register förs över samtliga anställda i arvsfondsprojekt kan vara möjligt. Det torde vara en förfarande som få bidragsgivande statliga aktörer idag tillämpar, när det rör bidrag till civilsamhället. Alla sätt för att säkerställa en god kontroll över medlen användning är värda att överväga. För det fall det finns goda exempel inom statlig verksamhet på detta område får detta gärna anges. Det bör också noteras, också i Riksrevisionens rapport, att ett system för att hålla register över samtliga anställda i arvsfondsprojekt skulle medföra betydande administrativt merarbete och därmed vara kostnadsdrivande.

7.1.6, sid 77

Text: Transparensen kring ansökt och beviljad bemanning i förhållande till vad de anställda ska genomföra behöver öka i såväl handläggningen av ansökningarna som i Arvsfondsdelegationens beslutsunderlag.

Kommentar: Riksrevisionen har begränsat sig till att inte ta del av korrespondensen som sker mellan handläggare och sökande under beredningsprocessen. Det blir därför märkligt att Riksrevisionen uttalar sig om transparensen i handläggningen.

7.1.7, sida 78

Text: Riksrevisionens granskning av systemet kring Allmänna arvsfonden visar att en viktig orsak till de flesta problem vi funnit är att det finns för mycket pengar att dela ut.

Faktafel: Granskningen visar inte att problem har uppstått med anledning av att det finns mycket pengar att dela ut. Det finns inte empiri i rapporten som stödjer denna slutsats. Denna slutsats bygger på tidigare spekulationer i rapporten.

Text: Utöver att systemet kostar mycket per utbetalad projektkrona...

Faktafel: Verksamheten är mer kostnadseffektiv än jämförbara myndigheter, som har sin finansiering via statsbudgeten. Riksrevisionen bör redovisa hur man kommit fram till denna slutsats eller stryka påståendet.

7.2, sid 79

Text: Arbeta för bättre kostnadseffektivitet i bidragsgivningen. Det omfattar hela kedjan från handläggning och kontroll av ansökningar, till utformandet av beslutsunderlag och i besluten om projektbidrag

Behov av förtydligande: Vi ser inte att kostnadseffektiviteten i handläggningen samt kontroll av ansökningar varit en del av undersökningen? Riksrevisionen avser kostnadseffektiviteten i projekten. Detta behöver förtydligas i rekommendationen.

Bilaga 1 Metod och genomförande

Sid 86

Text: Efter diskussion med företrädare för Kammarkollegiet 2023-02-16, bestämde vi att ur ärendeakterna granska:

- *Inkommen ansökan om projektbidrag*
- *Ansökt budget*
- *"Föredragningspromemoria" – beslutsunderlag inför Arvsfondsdelegationens beslut*
- *Sammanställning av beslutad budget*

Kommentar: Det är fel. Vi kom även överens om att Riksrevisionen skulle återkomma "...med en begäran om ett mindre antal där vi vill titta på hela ärendet (såsom i de första sex ärendena ni skickade) ... " (mejl 2023-02-20) vilket Riksrevisionen inte gjorde.